

KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU ^{(1) (2)}

Kanun Numarası : 2918
Kabul Tarihi : 13/10/1983
Yayımlandığı R. Gazete: Tarih : 18/10/1983 Sayı : 18195
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 22 Sayfa : 687

*
 **

Bu Kanunun yürürlükte olmayan hükümleri için bakınız
"Yürürlükteki Bazı Kanunların Mülga Hükümleri Külliyyatı"
 Cilt: 2 Sayfa: 1247

*
 **

Bu Kanun ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren
yönetmelik için, "yönetmelikler Külliyyatı"nın kanunlara göre
düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

*
 **

BİRİNCİ KISIM
Genel Esaslar
BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç ve Kapsam

Amaç :

Madde 1 – Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir.

Kapsam:

Madde 2 – Bu Kanun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsar.

Bu Kanun, karayollarında uygulanır. Ancak aksine bir hüküm yoksa;

a) Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile,

b) Erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da,

Bu Kanun hükümleri uygulanır.

- (1) 3/11/1988 Tarih ve 3493 sayılı Kanunun 54 ve 55 inci maddeleri ile bu Kanunun 108 inci maddesinin altıncı ve 98,99,101,104 üncü maddelerinin son fıkralarındaki onbin liradan otuzbin liraya kadar olan hafif para cezaları "ikiyüzbin liradan birmilyon liraya kadar hafif para cezasına"; 32/2, 61/2, 72/2, 91/4 üncü fıkralarındaki ve 13, 23, 34, 37, 44, 58, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 94 üncü maddelerinin son fıkralarındaki para cezaları "Onbin Liraya", 30 uncu maddesinin (a) ve (b) bentlerindeki ve 46, 52, 53, 55, 56,7 4 üncü maddelerinin son fıkralarındaki para cezaları "Onbeşbin Liraya" ve 57, 71 ve 81 inci maddelerin son fıkralarındaki para cezaları "Yirmi bin Liraya", 47 ve 54 üncü maddelerin son fıkrasındaki para cezaları ise "Otuzbin Liraya" çıkartılmış ve metne işlenmiştir.
- (2) Bu Kanunla Sigorta hizmetleri ile ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve Sanayi ve Ticaret Bakanına verilmiş olan her türlü görev, yetki, sorumluluk, hak ve muafiyetten ilgili olanların doğrudan doğruya Başbakanı, Başbakanın görevlendireceği Devlet Bakanına, Hazine Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarına intikal edeceği 9.12.1994 tarih ve 4059 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile hükme bağlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
Tanımlar

Tanımlar :

Madde 3 – Bu Kanunda kullanılan terimlerin tanımları aşağıda gösterilmiştir.

Trafik : Yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleridir.

alanlardır.

Karayolu yapısı : Karayolunun kendisi ile karayolunun üstünde, yanında, al tında veya yukarısındaki; ada, ayırıcı, otokorkuluk, istinat duvarı, köprü, tünel, menfez ve benzeri yapılardır.

Mülk : Devlete, kamuya, gerçek ya da tüzelkişilere ait olan taşınmaz mallardır.

Karayolu sınır çizgisi : Kamulaştırılmış, kamuya terk veya tahsis edilmiş karayolunda; mülkle olan sınır çizgisi,

Diğer karayollarında; yarmaca, şevden sonra hendek varsa hendek dış kenarı, hendek yoksa şev üst kenarı, dolguda şev etek çizgisi,

Yaya yolu ayrılmış karayolunda ise yaya yolunun mülkle birleştiği çizgidir.

İki yönlü karayolu : Taşıt yolunun her iki yöndeki taşıt trafiği için kullanıldığı karayoludur.

Tek yönlü karayolu : Taşıt yolunun yalnız bir yöndeki taşıt trafiği için kullanıldığı karayoludur.

Bölünmüş karayolu : Bir yöndeki trafiğe ait taşıt yolunun bir ayırıcı ile belirli şekilde diğer taşıt yolundan ayrılması ile meydana gelen karayoludur.

Erişme kontrollü karayolu (otoyol - ekspresyol) : Özellikle transit trafiğe tahsis edilen, belirli yerler ve şartlar dışında giriş ve çıkışın yasaklandığı, yaya, hayvan ve motorsuz araçların giremediği, ancak, izin verilen motorlu araçların yararlandığı ve trafiğin özel kontrole tabi tutulduğu karayoludur.

Geçiş yolu : Araçların bir mülke girip çıkması için yapılmış olan yolun, karayolu üzerinde bulunan kısmıdır.

Bağlantı yolu : Bir kavşak yakınında karayolu taşıt yollarının birbirine bağlanmasını sağlayan, kavşak alanı dışında kalan ve bir yönlü trafiğe ayrılmış olan karayolu kısmıdır.

Anayol : Anatrafiğe açık olan ve bunu kesen karayolundaki trafiğin, bu yolu geçerken veya bu yola girerken, ilk geçiş hakkını vermesi gerektiği işaretlerle belirlenmiş karayoludur.

Tali yol : Genel olarak üzerindeki trafik yoğunluğu bakımından, bağlandığı yoldan daha az önemde olan yoldur.

Taşıt yolu : (Kaplama): Karayolunun genel olarak taşıt trafiğince kullanılan kısmıdır.

Yaya yolu (Yaya kaldırımı) : Karayolunun, taşıt yolu kenarı ile gerçek veya tüzelkişilere ait mülkler arasında kalan ve yalnız yayaların kullanımına ayrılmış olan kısmıdır.

Bisiklet yolu : Karayolunun, sadece bisikletlilerin kullanmalarına ayrılan kısmıdır.

Yaya geçidi : Taşıt yolunda, yayaların güvenli geçebilmelerini sağlamak üzere, trafik işaretleri ile belirlenmiş alandır.

Kavşak : İki veya daha fazla karayolunun kesişmesi veya birleşmesi ile oluşan ortak alandır.

Banket : Yaya yolu ayrılmamış karayolunda, taşıt yolu kenarı ile şev başı veya hendek iç üst kenarı arasında kalan ve olağan olarak yayaların ve hayvanların kullanacağı, zorlu hallerde de araçların faydalanabileceği kısım.

Şerit : Taşıtların bir dizi halinde güvenle seyredebilmeleri için taşıt yolunun ayrılmış bir bölümüdür.

6049

Alt geçit: Karayolunun diğer bir karayolu veya demiryolunu alttan geçmesini sağlayan yapıdır.

Üst geçit: Karayolunun, diğer bir karayolu veya demiryolunu üstten geçmesini sağlayan yapıdır.

Demiryolu geçidi (Hemzemin geçit) : Karayolu ile demiryolunun aynı seviyede kesiştiği bariyerli veya bariyersiz geçitlerdir,

Okul geçidi: Genel olarak okul öncesi, ilköğretim ve orta dereceli okulların çevresinde özellikle öğrencilerin geçmesi için taşıt yolunda ayrılmış ve bir trafik işareti ile belirlenmiş alandır.

Ada : Yayaların geçme ve durmalarına, taşıtlardan inip binmelerine yarayan, trafik akımını düzenleme ve trafik güvenliğini sağlama amacı ile yapılmış olan, araçların bulunamayacağı, koruyucu tertibatla belirlenmiş bölüm ve alanlardır.

Ayırıcı : Taşıt yollarını veya yol bölümlerini birbirinden ayıran bir taraftaki taşıtların diğer tarafa geçmesini engelleyen veya zorlaştıran karayolu yapısı, trafik tertibatı veya gereçtir.

Park yeri : Araçların park etmesi için kullanılan açık veya kapalı alandır.

Karayolu üzeri park yeri : Taşıt yolundaki veya buna bitişik alanlardaki park yeridir.

Karayolu dışı park yeri : Karayolu sınır çizgisi dışında olan ve bir geçiş yolu veya servis yolu ile taşıt yoluna bağlanan park yeridir.

Otomobil : Yapısı itibariyle, sürücüsünden başka en çok yedi oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıttır.

Minibüs : (**Değişik: 16/10/1984 - 3058/1 md.**) Yapısı itibariyle sürücüsünden başka sekiz ila ondört oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıttır.

Kamyonet : İzin verilebilen azami yüklü ağırlığı 3.500 Kg'ı geçmeyen ve yük taşımak için imal edilmiş motorlu taşıttır.

Kamyon : İzin verilebilen azami yüklü ağırlığı 3 500 Kg'dan fazla olan ve yük taşımak için imal edilmiş motorlu taşıttır.

Otobüs : (**Değişik : 16/10/1984 - 3058/1 md.**) Yapısı itibariyle sürücüsünden başka en az onbeş oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıttır.

Trolleybüsler de bu sınıfa dahildir.

Çekici : Römork ve yarı römorkları çekmek için imal edilmiş olan ve yük taşımayan motorlu taşıttır.

Arazi taşıtı : Karayollarında yolcu veya yük taşıyabilecek şekilde imal edilmiş olmakla beraber bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilen motorlu taşıtlardır.

Özel amaçlı taşıt : Özel amaçla insan veya eşya taşımak için imal edilmiş olan ve itfaiye, Cankurtaran, cenaze, radyo, sinema, televizyon, kütüphane, araştırma araçları ile bozuk veya hasara uğramış taşıt ve araçları çekmek veya taşımak, kaldırmak gibi özel işlerde kullanılan motorlu araçtır.

Kamu hizmeti taşıtı : Kamu hizmeti için yük veya yolcu taşınması yapan bütün taşıtlardır.

Personel servis aracı: (**Ek: 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Herhangi bir kamu kurum ve kuruluşu veya özel veya tüzel kişilerin personelini bir akit karşılığı taşıyan şahıs veya şirketlere ait minibüs ve otobüs türündeki ticari araçlardır. Kamu kurum ve kuruluşları ile özel ve tüzel kişilere ait araçların kendi personelini veya yolcusunu taşıma işi bu tanımın kapsamına girmez.

6050

Umum servis aracı: (**Ek: 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Okul taşıtları ile personel servis araçlarının birlikte değerlendirilmesidir.

Kamp taşıtı: (**Ek: 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Yük taşınmasında kullanılmayan; iç dizaynı tatil yapmaya uygun teçhizatlarla donatılmış, hizmet edebileceği kadar yolcu taşıyabilen motorlu taşıttır.

Römork : Motorlu araçla çekilen insan veya yük taşımak için imal edilmiş motorsuz taşıttır.

Yarı römork : Bir kısmı motorlu taşıt veya araç üzerine oturan, taşıdığı yükün ve kendi ağırlığının bir kısmı motorlu araç tarafından taşınan römorktür.

Hafif römork : Azami yüklü ağırlığı 750 Kg'ı geçmeyen römork veya yarı römorktür.

Motosiklet : İki veya üç tekerlekli sepetli veya sepetsiz motorlu araçlardır. Bunlardan karoserisi yük taşıyabilecek şekilde sandıklı veya özel biçimde yapılmış olan ve yolcu taşımalarında kullanılmayan üç tekerlekli motosikletlere yük motosikleti (triportör) denir.

Bisiklet : En çok üç tekerleği olan ve üzerinde bulunan insanın adale gücü ile pedal veya el ile tekerleği döndürülmek suretiyle hareket eden ve yolcu taşımalarında kullanılmayan motorsuz taşıtlardır.

Motorlu bisiklet : Silindir hacmi 50 santimetre küpü geçmeyen, içten patlamalı motorla donatılmış ve imal hızı saatte 50 Km'den az olan bisiklettir.

Lastik tekerlekli traktör : Belirli şartlarda römork ve yarı römork çekebilen, ancak ticari amaçla taşımada kullanılmayan tarım araçlarıdır.

İş makineleri : (**Değişik: 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşınmasında kullanılmayan motorlu araçlardır.

Tramvay : Genellikle yerleşim birimleri içinde insan taşınmasında kullanılan, karayolunda tekerlekleri raylar üzerinde hareket eden ve hareket gücünü dışarıdan sağlayan taşıttır.

Okul taşıtı : Genel olarak okul öncesi, ilköğretim ve orta dereceli okulların öğrencileri ile sadece gözetici ve hizmetlilerin taşınmalarında kullanılan taşıttır.

Taşıt katarı : Karayolunda bir birim olarak seyretmek üzere birbirine bağlanmış taşıtlardır.

makineleri ve lastik tekerlekli traktörlerin genel adıdır.

Taşıt : Karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan araçlardır. Bunlardan makine gücü ile yürütülenlere "motorlu taşıt" insan ve hayvan gücü ile yürütülenlere "motersuz taşıt" denir.

Sürücü : (**Değişik 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Karayolunda, motorlu veya motorsuz bir aracı veya taşıtı sevk ve idare eden kişidir.

Şoför : (**Ek: 17/10/1996 - 4199/1 md.**) Karayolunda, ticari olarak tescil edilmiş bir motorlu taşıtı süren kişidir.

Araç sahibi : Araç için adına yetkili idarece tescil belgesi verilmiş veya sahiplik veya satış belgesi düzenlenmiş kişidir.

İşleten : Araç sahibi olan veya mülkiyeti muhafaza kaydıyla satışta alıcı sıfatıyla sicilde kayıtlı görülen veya aracın uzun süreli kiralama, ariyet veya rehni gibi hallerde kiracı, ariyet veya rehin alan kişidir. Ancak ilgili tarafından başka bir kişinin aracı kendi hesabına ve tehlikesi kendisine ait olmak üzere işlettiği ve araç üzerinde fiili tasarrufu bulunduğu ispat edilirse, bu kimse işleten sayılır.

Yolcu : Aracı kullanan sürücü ile hizmetliler dışında araçta bulunan kişilerdir.

Hizmetli : Araçlarda, sürücü hariç, araç veya taşıma hizmetlerinde süreli veya süresiz çalışan kişiler ile iş makinelerinde sürücüden gayri kişilerdir.

6051

Durak : Kamu hizmeti yapan yolcu taşıtlarının yolcu veya hizmetlileri bindirmek, indirmek için durakladıkları işaretlerle belirlenmiş yerdir.

Garaj : Araçların, genellikle uzun süre durmaları için kullanılan bakım veya servisinin de yapılabileceği kapalı veya açık olan yerlerdir.

Terminal : İnsan veya eşya taşımalarında, araçların indirme, bindirme, yükleme, boşaltma, aktarma yaptıkları ve ayrıca bilet satışı ile bekleme, haberleşme, şehir ulaşımı ve benzeri hizmetlerin de sağlandığı yerdir.

Servis istasyonu : Araçların bakım, onarım ve servislerinin yapıldığı açık veya kapalı yerdir.

Akaryakıt istasyonu: Araçların esas itibariyle akaryakıt, yağ ve basınçlı hava gibi ihtiyaçlarının sağlandığı yerdir.

Muayene istasyonu : Araçların niteliklerini tespit ve kontrol edebilecek cihaz ve personeli bulunan ve teknik kontrolü yapılan yerdir.

Trafik kazası : Karayolu üzerinde hareket halinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve zararlı sonuçlanmış olan olaydır.

Durma : Her türlü trafik zorunlulukları nedeni ile aracın durdurulmasıdır.

Duraklama : Trafik zorunlulukları dışında araçların, insan indirmek ve bindirmek, eşya yüklemek, boşaltmak veya beklemek amacı ile kısa bir süre için durdurulmasıdır.

Park etme : Araçların, durma ve duraklaması gereken haller dışında bırakılmasıdır.

Geçiş hakkı : Yayaların ve araç kullananların diğer yaya ve araç kullananlara göre, yolu kullanmak sırasındaki öncelik hakkıdır.

Geçiş üstünlüğü: Görev sırasında, belirli araç sürücülerinin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamak şartı ile trafik kısıtlama veya yasaklarına bağlı olmamalarıdır.

Taşıma sınırı (Kapasite) : Bir aracın güvenle taşıyabileceği en çok yük ağırlığı veya yolcu sayısıdır.

Gabari : Araçların, yüklü veya yüksüz olarak karayolunda güvenli seyirlerini temin amacı ile uzunluk, genişlik ve yüksekliklerini belirleyen ölçülerdir.

Azami ağırlık : Taşıtın güvenle taşıyabileceği azami yükte birlikte ağırlığıdır.

Yüksüz ağırlık : Üzerinde insan veya eşya (yük) bulunmayan ve akaryakıt deposu dolu olan bir aracın taşınması zorunlu alet, edevat ve donatımı ile birlikte toplam ağırlığıdır.

Yüklü ağırlık : Bir taşıtın yüksüz ağırlığı ile taşımakta olduğu sürücü, hizmetli, yolcu ve eşyanın toplam ağırlığıdır.

Dingil ağırlığı: Araçlarda aynı dingile bağlı tekerleklerden karayolu yapısına aktarılan ağırlıktır,

Azami dingil ağırlığı: Araçların karayolu yapılarından güvenle ve yapıya zarar vermeden geçebilmeleri için saptanan dingil ağırlığıdır.

Azami toplam ağırlık: Araçların karayolu yapılarından güvenle ve yapıya zarar vermeden geçebilmeleri için saptanan toplam ağırlıktır.

Trafik işaretleri : Trafiği düzenleme amacı ile kullanılan işaret levhaları, ışıklı ve sesli

yaptıkları hareketlerdir.

İşaret levhası : Sabit veya taşınabilir bir mesnet üzerine yerleştirilmiş ve üzerindeki sembol, renk ve yazı ile özel bir talimatın aktarılmasını sağlayan trafik tertibatıdır.

İşikl ve sesli işaretler : Trafiki düzenlemede kullanılan işikl ve sesli, sabit veya taşınabilir, elle kumanda edilebilen veya otomatik çalışan, üzerinde çeşitli renk, 6052

şekil, sembol, yazı bulunan ve belirli yanma süresi olan, ışık veya sesle özel bir talimatın aktarılmasını sağlayan trafik tertibatıdır.

İşaretleme : Taşıt yolu ile bordür,ada, ayırıcı, otokorkuluk gibi karayolu elemanları üzerindeki çeşitli renkte çizgi, şekil, sembol, yazı ve yansıtıcı ve benzerleri ile özel bir talimatın aktarılmasını sağlayan tertibattır.

Trafikten men : Trafik zabıtasınca, bu Kanunda belirtilen hallerde araçla ilgili belgelerin alınması ve aracın belirli bir yere çekilerek trafikten alıkonulmasıdır.

Bu Kanunun uygulaması ile ilgili diğer tanım ve terimler yönetmelikte gösterilir.

İKİNCİ KISIM

Kuruluşlar, Komisyonlar, Görev ve Yetkileri⁽¹⁾

Görevli kurullar ve kuruluşlar:⁽¹⁾

Madde 4 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/2 md.)

Karayolu güvenliği konusunda hedefleri tespit etmek, uygulamak ve koordinasyonu sağlamak amacıyla aşağıdaki kurullar oluşturulmuştur.

a) Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulu;

Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulu Başbakanın başkanlığında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Orman Bakanları ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Bağlı Olduğu Bakan ile Jandarma Genel Komutanı, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Emniyet Genel Müdürü ve Karayolları Genel Müdüründen oluşur.

Gereği halinde diğer bakanlar da Kurula çağrılabilir.

Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulu, Trafik Hizmetleri Başkanlığınca hazırlanarak, Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunca uygun görülen önerileri değerlendirerek karara bağlar ve kararlarının yaşama geçirilmesi için gerekli koordinasyon önlemlerini belirler.

Kurul yılda iki defa olağan, Başbakanın gerek görmesi halinde de olağanüstü olarak, gündemle toplanır.

Kurulun sekreteryası görevi Emniyet Genel Müdürlüğünce yapılır.

Kurulun çalışmasına ilişkin esas ve usuller, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

b) Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu;

Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Hizmetleri Başkanının başkanlığında, Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulu'na katılan kamu kurumlarının en az daire başkanı seviyesinde görevlileri; Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu temsilcisi ile İçişleri Bakanlığınca uygun görülen trafikle ilgili üniversite, Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları Birliği Türkiye Trafik Kazalarını Önleme Derneği ve Trafik Kazaları Yardım Vakfının birer temsilcisi ve Başkent Büyükşehir Belediye Başkanından oluşur. İhtiyaç duyulan konularda bilgilerine başvurmak üzere diğer kurum ve kuruluşlardan temsilci çağrılabilir.

Kurul ayda bir toplanır, zorunlu hallerde başkan tarafından toplantıya çağrılabilir.

Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu, Trafik Hizmetleri Başkanlığınca Trafik hizmetlerinin çağdaş ve güvenli bir şekilde yürütülmesi amacıyla önerilen veya katılacak temsilcilerce önerilecek önlemlerin uygulanabilirliğini tartışarak karara bağlar.

Kurul katılması gereken üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların çoğunluğu ile karar verir.

Kurulun sekreteryası görevi ilgili daire başkanlığınca yapılır.

(1) Kısım başlığı ile madde başlığı, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri şunlardır;

1. Trafikle ilgili kuruluşlar arasında koordinasyon sağlanmasına ilişkin önerilerde bulunmak,
2. Trafik kazalarının azaltılmasına ilişkin önerilerde bulunmak,
3. Uygulamada görülen aksaklıkları tespit etmek,

4. Kendi görev alanına giren konularla ilgili yasal düzenlemeden kaynaklanan eksiklikleri belirlemek.

Bu Kanunla ve trafik hizmetleri konusunda diğer kanunlarla verilen görevler;

a) İçişleri Bakanlığınca,

b) Bu Kanunla yetkili kılınan diğer bakanlık, kuruluş ve belediyelerce, İçişleri Bakanlığı ile işbirliği içinde,

Yürütülür.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün, merkez, bölge, il ve ilçe trafik kuruluşları, görev ve yetkileri:

Madde 5 – Emniyet Genel Müdürlüğü'nün trafik kuruluşları ile bu kuruluşların görev ve yetkileri şunlardır :

a) Kuruluş :

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/3 md.) Bu Kanunla, Emniyet Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Trafik Hizmetleri Başkanlığınca yürütülür. Trafik Hizmetleri Başkanlığı, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı tarafından yürütülür. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün merkez bölge, il ve ilçe trafik zabıta kuruluşları Trafik Hizmetleri Başkanlığına bağlı olarak çalışır.

Araçlara ve sürücülere ait işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulur.

Tescil şube veya bürolarında emniyet hizmetleri sınıfı personelinden ayrı olarak teşkilat ve kadrolarında gösterilen sayıda genel idare ve teknik hizmetler sınıfında personel ile sözleşmeli personel çalıştırılabilir.

b) Görev ve yetkiler:

1. Araçları, bu Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve geçeri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını denetlemek,

2. Duran ve akan trafiği düzenlemek ve yönetmek,

3. **(Mülga: 17/10/1996 - 4199/47 md.)**

4. El koyduğu trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek,

5. Trafik suçu işleyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli işlemleri yapmak ve takip etmek,

6. Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin süratla alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek,

7. Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek,

8. **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/3 md.)** Sürücülerin belgelerini vermek.

9. Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, teknik ve hukuki değişikliklerini işlemek, istatistiki bilgileri toplamak ve değerlendirmek,

6052-2

6053

10. Trafik kazalarının oluş nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, değerlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak,

11. **(Ek: 17/10/1996 - 4199/3 md.)** Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta şirketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek.

12. Ayrıca bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmaktır. ⁽¹⁾

Trafik kuruluşlarının, çalışma şekil ve şartları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalışma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ait esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

Trafik zabıtasının görev ve yetki sınırı ile genel zabitanın trafik hizmetlerini yürütmeye ilişkin yetkisi:

Madde 6 – Trafik zabıtası ve genel zabitanın görev ve yetki sınırı;

a) Trafik zabıtası:

(Birinci fıkra mülga: 17/10/1996 - 4199/4 md.)

Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz.

b) (Değişik: 21/5/1997 - 4262/1 md.) Genel Zabıta:

Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir.

Karayolları Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri:

Madde 7 – Karayolları Genel Müdürlüğünün bu Kanunla ilgili görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yapım ve bakımdan sorumlu olduğu karayollarında can ve mal güvenliği yönünden gerekli düzenleme ve işaretlemeleri yaparak önlemleri almak ve aldirmek,

b) Tüm karayollarındaki işaretleme standartlarını tespit etmek, yayınlamak ve kontrol etmek,

c) (Mülga: 17/10/1996 - 4199/47 md.)

d) Trafik ve araç tekniğine ait görüş bildirmek, karayolu güvenliğini ilgilendiren konulardaki projeleri incelemek ve onaylamak,

e) Yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayollarında, İçişleri Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle, yönetmelikte belirlenen hız sınırlarının üstünde veya altında hız sınırları belirlemek ve işaretlemek,

f) Trafik kazalarının oluş nedenlerine göre verileri hazırlamak ve karayollarında, gerekli önleyici teknik tedbirle

ri almak,

g) Yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayollarında trafik güvenliğini ilgilendiren kavşak, durak yeri, aydınlatma, yol dışı park yerleri ve benzeri tesisleri yapmak, yaptırmak veya diğer kuruluşlarca hazırlanan projeleri tetkik ve uygun olanları tasdik etmek,

h) Yetkili birimlerce veya trafik zabıtasınca tespit edilen trafik kaza analizi sonucu, altyapı ve yolun fiziki yapısı ile işaretlemeye dayalı kaza sebepleri göz önünde bulundurularak önerilen gerekli önlemleri almak,

(1) Bu maddenin numarası, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ile (12) olarak teselsül ettirilmiştir.

6054

i) Araçların ağırlık kontrollerini yapmak veya yaptırmak ⁽¹⁾ ve aykırı görülen hususlar hakkında suç veya ceza tutanağı düzenlemek,

j) (Değişik: 17/10/1996 - 4199/5 md.) Bu Kanunun 13,14,16,17,18,47/a ve 65 inci maddeleri hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında suç veya ceza tutanağı düzenlemek; 47 nci maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen kural ihlallerinin tespiti halinde, durumu bir tutanakla belirlemek ve gerekli işlemin yapılması için en yakın trafik kuruluşuna teslim etmek, ⁽²⁾

k) Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmaktır.

(Son fıkra Mülga : 28/3/1985 - 3176/16 md.)

Milli Eğitim Gençlik ve Spor, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma Bakanlıklarının görev ve yetkileri şunlardır:

Madde 8 – (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/1 md.; aynen kabul: 28/3/1985-3176/1 md.)

Bu Kanun açısından Milli Eğitim Gençlik ve Spor, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma bakanlıklarının görev ve yetkileri şunlardır :

a) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı

1. Motorlu araç sürücülerinin yetiştirilmesi için 123 üncü madde gereğince sürücü kursları açmak, özel sürücü kursu açılmasına izin vermek, bunları her safhada denetlemek,

2. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/6 md.) Resmi ve özel kurslarda eğitilenlerin sınavlarını yapmak, başarılı olanlara sertifika verilmesini sağlamak,

3. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/6 md.) Okul öncesi, okul içi ve okuldışı trafik eğitimini düzenleyen trafik genel eğitim planı hazırlamak ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak uygulamak.

b) (Değişik: 17/10/1996 - 4199/6 md.) Sağlık Bakanlığı:

1. Karayollarında meydana gelen trafik kazaları ile ilgili ilk ve acil yardım hizmetlerini planlamak ve uygulamak,

2. Trafik kazalarında yaralananların en kısa zamanda sağlık hizmetlerinden istifadelerini temin etmek üzere, İçişleri Bakanlığının uygun görüşü de alınarak karayolları üzerinde ilk yardım istasyonları kurmak, bu istasyonlara gerekli personeli, araç ve gereci sağlamak,

3. Her ilde trafik kazaları için eğitilmiş sağlık personeli ile birlikte yeteri kadar ilk ve acil yardım ambulansı bulundurmak,

4. Bu Kanunla ve mevzuatla verilen trafikle ilgili diğer görevleri yapmak.

Üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer bütün resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşları, acil olarak kendilerine getirilen trafik kazası geçirmiş kişilere, Sağlık Bakanlığı tarifesini uygulamak suretiyle, vermiş oldukları hizmetlerin bedelinin tamamını yükümlü sigorta şirketlerinden tahsil ederler.

Sağlık Bakanlığı bu görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili olarak; verilen hizmetlerin bedellerini yükümlü sigorta şirketlerinden tahsil etmek için Maliye Bakanlığının görüşünü alarak döner sermaye saymanlığı kurar. Bu amaçla döner sermaye saymanlığı tarafından tahsil edilen gelirin tamamı, bu Kanun ile Sağlık Bakanlığına verilen görevlerin yerine getirilmesinde kullanılır.

Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan harcamaların tamamı Sağlık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesine 8 işgünü içinde yükümlü sigorta şirketlerince ödenir. Sağlık Bakanlığı Trafik Hizmetleri Döner Sermaye İşletmesinin verdiği hizmetler için uygulayacağı fiyat tarifesi,

---

(1) "veya yaptırmak" ibaresi 25/6/1988 tarih ve 330 sayılı KHK ile eklenmiş olup bu ibare 31/10/1990 tarih ve 3672 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

(2) Bu bentte yer alan "Tescile bağlı araçların muayenelerini yapmak veya yaptırmak ve bu Kanunun 13, 14, 16, 17, 18, 35, 47/a ve 65 inci maddeleri," ibaresi, 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle 1/1/2005 tarihinden geçerli olmak üzere " Bu Kanunun 13,14,16,17,18,47/a ve 65 inci maddeleri" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

6054-1

Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunun da uygun görüşü alınarak Sağlık Bakanlığınca belirlenir. Sigorta şirketleri, zorunlu mali sorumluluk sigortası geçerli teminat limitleri ve şartları dahilinde ödemekle yükümlü buldukları tutarı aşan kısmı için Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına başvurur. Buna ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. ⁽¹⁾

c) Ulaştırma Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığının ilgili birimleri bu Kanun ve diğer mevzuatla verilen hizmetleri yapmak, bu Kanun açısından karayolu taşımasına ilişkin gerekli koordinasyonu sağlamak. **(Ek ibare: 16/7/2004-5228/43 md.)** tescile bağlı araçların muayenelerini yaptırmak, muayene istasyonlarını denetlemek, 35 inci madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında suç ve ceza tutanağı düzenlemek. ⁽²⁾

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının görev ve yetkileri:

Madde 9 – (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/2 md.; aynen kabul: 28/3/1985-3176/2 md.)

Bu Kanuna göre, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Orman yollarında;

1. Trafik düzeni ve güvenliği açısından anaorman yolları ile gerekli görülen diğer orman yollarında işaretlemeler yaparak tedbirler almak ve aldırarak,

2. Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle orman yolları için verilen trafikle ilgili diğer görevleri yapmak,

b) Köy yollarında;

1. Trafik düzeni ve güvenliği açısından gerekli düzenleme ve işaretlemeleri yaparak, tedbir almak ve aldırarak,

2. Yol güvenliğini ilgilendiren konulardaki; kavşak durak yeri, yol dışı park yeri, aydınlatma ve benzeri tesislerin projelerini incelemek ve gerekenleri onaylamak,

- (1) Bu maddede geçen "Garanti Fonu" ibaresi 21/2/2001 tarih ve 4629 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle "Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.
- (2) Bu bendin sonuna 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 43 üncü maddesiyle "tescile bağlı araçların muayenelerini yaptırmak, muayene istasyonlarını denetlemek, 35 inci madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında suç ve ceza tutanağı düzenlemek." ibaresi 1/1/2005 tarihinden geçerli olmak üzere eklenmiş ve metne işlenmiştir.

6054-2
6055

3. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayollarında 17 nci maddede sayılan tesisler için bağlantıyı sağlayacak geçiş yolları yönünden izin vermek,

4. Yetkili birimlerce veya trafik zabıtasınca tespit edilen trafik kaza analizi sonucu, karayolu yapısı ve işaretlemeye dayalı kaza nedenleri gözönünde bulundurularak gerekli tedbirleri almak,

5. Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle köy yolları için verilen trafikle ilgili diğer görevleri yapmak.

Köy yolları için sayılan görev ve hizmetlerden zorunlu ve gerekli görülenler orman yolları için de uygulanabilir.

Belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri:

Madde 10 – (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/3 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/3 md.)

Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş

Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi gözönünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler

1. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmamak,

2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,

3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve denetlemek,

4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüze göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,

5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vukubulduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,

6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,

7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak.

(Ek fıkra: 25/6/1988 - KHK 330/2 md.) (1)

Madde 11 – (Mülga: 18/1/1985 - KHK 245/16 md.; Aynen kabul: 28/3/1985-3176/16 md.)

İl ve ilçe trafik komisyonları:

Madde 12 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/7 md.)

İl ve İlçe Trafik Komisyonlarının kuruluşu ile görev ve yetkileri:

a) Kuruluş:

İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliği bakımından Yönetmelikte gösterilen konular ve esaslar çerçevesinde, illerde vali veya yardımcısının başkanlığında, belediye, emniyet, jandarma, milli eğitim, karayolları ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna bağlı ilgili odanın temsilcileri; Valilikçe uygun görülen trafikle ilgili üniversite, oda, vakıf ve kamuya yararlı dernek veya kuruluşların birer temsilcisinden oluşan İl Trafik Komisyonu, ilçelerde kaymakamın başkanlığında, aynı kuruluşların yöneticileri veya görevlendirecekleri temsilcilerinin katıldığı İlçe Trafik Komisyonu kurulur.

Kuruldaki üniversite, vakıf ve kamuya yararlı dernek veya kuruluşların temsilcilerinin toplam sayısı 3'ü geçemez.

Kuruluşu bulunan yerler hariç, İlçe Trafik Komisyonlarına karayolları temsilcisinin katılması zorunlu değildir.

Gündem konuları vali veya kaymakamlar tarafından belirlenir.

Bu komisyonlara, oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere, diğer kuruluş temsilcileri de çağrılabilir.

Kararlar oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

İl Trafik Komisyonu kararları valinin onayı ile yürürlüğe girer.

İl ve İlçe Trafik Komisyonu kararlarını bütün resmi ve özel kuruluşlar uygulamakla yükümlüdür.

İlçe Trafik Komisyonu kararları, İl Trafik Komisyonunca incelenip vali tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

b) Görev ve yetkiler:

1. İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak,

2. Trafikğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, trafikle ilgili sorunları çözümlenmek, bütün ülkeyi ilgilendiren Trafik Güvenliği Yüksek Kurulunun müdahalesini gerektiren hususları İçişleri Bakanlığına iletmek.

3. Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,

4. Gerçek ve tüzelkişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü kişilere işletilmesi için izin vermek,

5. Bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Karayolu Trafik Güvenliği, Trafik İşaretleri, Yapı ve Tesisler

Karayolu trafik güvenliği:

Madde 13 – Karayolunun yapım ve bakımı ile görevli ve sorumlu bütün kuruluşlar karayolu yapısını, trafik güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmakla yükümlüdürler.

Çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlar, karayolu yapısında yapacakları ve esasları yönetmelikte belirtilen çalışmalarda;

a) Yolun yapım ve bakımı ile görevli kuruluştan izin almak,

b) Çalışmaları, gerekli önlemleri alarak, aldırarak ve devamlılığını sağlayarak, trafik akımını ve güvenliğini bozmayacak tarzda yapmak,

c) Zorunlu nedenlerle meydana gelen arıza, engel ve benzerlerini en kısa zamanda ortadan kaldırarak karayolunu kullananlara ve araçlara zarar vermeyecek duruma getirmek,

d) Şehiriçi karayolu kenarında çeşitli tesislerin yapımı süresince; kaldırımlarda, tünel, tünel aydınlatılması ve benzerlerini yaparak güvenli geçiş sağlamak ve yaya yollarını trafiğe açık bulundurmak,

Zorundadırlar.

Bu çalışmalar sırasında meydana getirilen tehlikeli durum ve engeller bütün sorumluluk, bunları yaratan kişilere ait olmak üzere zabıtaca kaldırılır, yapılan masraflar sorumlulara ödetilir.

6056-1

(Dördüncü fıkra mülga: 18/1/1985 - KHK 245/16 md.)

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar fiil başka bir suç oluştursa bile ayrıca 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Karayolu yapısı ve trafik işaretlerinin korunması:

Madde 14 – Karayolu yapısı ve trafik işaretleri ile ilgili olarak;

trafik işaretlerinin görülmelerini engelleyecek veya güçleştirecek şekilde bir şey koymak, atmak, dökmek, bırakmak ve benzeri hareketlerde bulunmak,

b) Karayolu yapısını, trafik işaretlerini ve karayoluna ait diğer yapı ve güvenlik tesislerini, üzerlerine yazı yazarak, çizerek veya başka şekillerde bozmak,yerlerini değiştirmek veya ortadan kaldırmak,

Yasaktır.

Meydana gelen tehlike ve engeller, ilgili kuruluşlar ve zabıtaca ortadan kaldırılır, bozukluk ve eksiklikler yolun yapım ve bakımından sorumlu kuruluşca derhal giderilir, zarar karşılıkları ve masrafları sorumlulara ödetilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlara 7 200 000 lira para cezası verilir.

Trafik işaretleri:

Madde 15 – Trafiği düzenlemede kullanılan işaret levhaları, ışıklı ve sesli işaretler, yer işaretlemeleri ile benzeri trafik işaretleri, karayolunun yapım ve bakımı ile görevli kuruluşlarca, temin ve tesis edilerek sürekliliği ve işlerliği sağlanır.

6056-2
6057

(İkinci fıkra Mülga : 18/1/1985 - KHK 245/16 md.)

Görülen eksiklikler ilgili kuruluşlara bildirilerek giderilmesi sağlatılır.

Trafik işaretlerinin standart,anlam, nicelik ve nitelikleri ile diğer esasları İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bayındırlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Karayolu dışında,kenarında veya üzerindeki diğer levhalar, ışıklar ve işaretlemeler:

Madde 16 – Karayolu dışında, kenarında veya karayolu sınırı içinde, trafik işaretlerinin görülmelerini engelleyecek, anlamlarını değiştirecek veya güçleştirecek, tereddüte sebep olacak veya yanıltacak ve trafik için tehlike veya engel yaratacak şekilde levhalar, ışıklar, işaretlemeler ile, ağaç, direk, yangın musluğu, çeşme, parmaklık gibi yapı elemanları veya benzerlerini dikmek, koymak veya bulundurmamak yasaktır.

(Değişik : 18/1/1985- KHK 245/5 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/5 md.) Zorunlu hallerde bunların bulunabileceği yer, nitelik ve nicelikleri ile hangi şartlarda bulunabileceği, hangilerinin izne bağlı olduğu ve bunlarla ilgili diğer esaslar ve 13 üncü maddede belirtilen karayolu yapısında yapılacak çalışmalar ile ilgili esaslar, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca çıkartılacak yönetmelikle düzenlenir.

Verilen izinler, ilgili valiliğe bildirilir.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler 72 000 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca bunlar, bütün sorumluluk ve giderler mal sahibine ait olmak üzere yolun yapım ve bakımı ile ilgili kuruluşca kaldırılır.

Belediye sınırları dışında karayolu kenarındaki yapı ve tesisler:

Madde 17 – Karayollarında her iki taraftan sınır çizgisine elli metre mesafe içinde bağlantıyı sağlayacak geçiş yolları yönünden; akaryakıt, servis, dolum ve muayene istasyonları, umuma açık park yeri ve garaj, terminal, fabrika, işhanı, çarşı, pazar yeri, eğlence yerleri, turistik yapı ve tesisler, inşaat malzemesi ocak ve harmanları, maden ve petrol tesisleri, araç bakım, onarım ve satım işyerleri ve benzeri trafik güvenliğini etkileyecek yapı ve tesisler için, o karayolunun yapım ve bakımı ile sorumlu kuruluştan izin alınması zorunludur.

Verilen izinler, ilgili valiliğe bildirilir.

İzinsiz yapılan bu gibi tesislerin yapımı ve işletilmesi yetkililerce durdurulacağı gibi, yönetmelikteki şartlar yerine getirilmeden işletme izni verilmez ve bağlantı yolu, her türlü gider sorumlulara ait olmak üzere yolun yapım ve bakımı ile ilgili kuruluşca ortadan kaldırılır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 72 000 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Belediye sınırları içinde bulunan karayolu kenarındaki yapı ve tesisler:

Madde 18 – **(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/6 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/6 md.)**

Belediye sınırları içindeki karayolları kenarında yapılacak veya açılacak 17 nci maddede sayılan yapı ve tesisler için;

a) Belediyelerden izin alınması,

b) **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/8 md.)** Belediyelerce bu iznin verilmesinde, trafik güvenliği bakımından bu tesisler hakkındaki Yönetmelikte belirlenen şartların yerine getirilmesini sağlamaları ve ayrıca Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayolu kenarında yapılacak ve açılacak olanların bu yollara bağlantıları için bu Genel Müdürlüğün ilgili bölge müdürlüğünden uygun görüş almaları, Zorunludur.

6058

İzinsiz yapılan bu gibi tesislerin yapımı ve işletilmesi yetkililerce durdurulacağı gibi,yönetmelikteki şartlar yerine getirilmeden işletme izni verilmez ve bağlantı yolu, her türlü gider sorumlulara ait olmak üzere yolun yapım ve bakımı ile ilgili kuruluşlarca ortadan kaldırılır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine aykırı olarak izinsiz yapı yapanlar 72 000 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu madde ve 17 nci maddede belirtilen tesislere ait şartlar, izin ve denetim esasları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca düzenlenen yönetmelikte gösterilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Tescil ve Trafik Belgeleri, Tescil Plakaları, Motorlu Araçlara Ait

Şartlar ve Muayene

BİRİNCİ BÖLÜM

Tescil ve Trafik Belgeleri, Tescil Plakaları

Tescil belgesi alma zorunluluğu:

Madde 19 – Araç sahipleri araçlarını yönetmelikte belirtilen esaslara göre yetkili kuruluşa tescil ettirmek ve tescil belgesi almak zorundadırlar.

Ancak :

a) Tescil edildiği ülkenin tescil belgesi ve tescil plakası bulunan ve geçici olarak Türkiye'ye girmesine izin verilmiş olan araçlar,

b) Tescil edildiği ülkenin tescil belgesi ve tescil plakası bulunan ikili ve çok taraflı anlaşmalara göre, Türkiye'de tescil zorunluluğundan muaf tutulmuş araçlar,

c) Araç imal, ithal, ihraç edenlerin ve satıcılığını yapanların, ithal, ihraç, depolama, teşhir ve satış amacıyla geçici olarak bu işlere mahsus yerlerde maliki olarak bulundurdıkları motorlu araçlar.

d) Tescil zorunluluğu bulunan motorlu taşıtlarla çekilenler ile 22 nci maddenin (c) bendine göre tescili gerekli görülenler hariç, bütün motorsuz taşıtlar,

Bu hükmün dışındadır.

Tescil süresi ve bildirme mecburiyeti, satış ve devirler ile noterlerin sorumluluğu:

Madde 20 – **(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/7 md.; değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/7 md.)**

Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1. Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; hurdaya çıkarılma halinde çıkarılış tarihinden itibaren 1 ay içinde tescilin silinmesi için; yazılı olarak ilgili tescil kuruluşuna başvurmak,

2. **(Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.)** Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak,

Zorundadırlar.

b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

6059

d) **(Değişik : 21/5/1997 - 4262/2 md.)** Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, aracın motorlu taşıtlar vergisi borcu bulunmadığına dair belgenin ibrazı halinde araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi esas alınarak noterlerce yapılır.

Bu satış, noterlerce tescil belgesine tarih konularak ve tasdik edilmek suretiyle işlenir. Ayrıca, tescil edilmiş araçların satış ve devir işlemleri noterler tarafından siciline işlenmek üzere

dairesi müdürlüğüne bildirilir. Noterlerin vergi dairesi müdürlüklerine satış işlemlerini bildirmesi üzerine intikal eden araçların vergi kayıtları, satış sözleşmesinin düzenlendiği tarih itibarıyla, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca önceki malikin vergi mükellefiyetine son verilir. Ayrıca, yeni malik adına vergi mükellefiyeti tesis edilir.

Tescil sürelerini geçirdiği tespit edilen araçlar trafikten men edilir. Aracın trafikten men edildiği yer tescil kuruluşunda, aracın alıcı adına tescil işlemleri yaptırılır. Bu süre içinde araçta veya taşınan yükte meydana gelecek zararlar, yeni araç sahibine aittir.

Noterce yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

e) Tescilli araçları satın veya devir alanlar, gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili tescil kuruluşundan bir ay içinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (e) bendi hükümlerine uymayanlara 3 600 000 lira para cezası, (d) bendi hükmüne uymayan noterlere ise 28 800 000 lira hafif para cezası verilir.

Ayrıca satış ve devirlerde, belirlenen sürelerde alıcı adına tescili yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapıncaya kadar trafik zabıtasınca trafikten men edilir.

Trafik belgesi ve tescil plakası alma zorunluluğu :

Madde 21 – Tescil edilen araçlar, "Trafik Belgesi" ve "Tescil Plakası" alınmadan karayollarına çıkarılamaz.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 14 400 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu gibi araçlar eksiklikleri giderilinceye kadar trafikten men edilir.

Trafik belgesi, tescil belgesi geçersiz duruma gelince sürekli olarak, üzerinde eksik veya yanlış bilgi bulunması halinde geçici olarak trafik zabıtasınca geri alınır.

Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar:

Madde 22 – **(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/8 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/8 md.)**

Yönetmelikte gösterilen esaslara göre :

a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çeşitli anlaşmalara göre askeri amaçla yurdumuzda bulunan kuruluşlara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince,

b) Raylı sistemle çalışan araçların tescilleri, kullanıldığı yerlere göre ait olduğu kuruluşlarca,

c) İş makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarınca,

2. **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/10 md.)** Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarınca, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarınca,

d) Tarım kesiminde kullanılanlar hariç. İl Trafik Komisyonlarından karar alınmak şartı ile motorsuz taşıtlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce,

6060

e) Yukarıdaki bentlerde sayılanlar dışında kalan bütün motorlu araçların tescilleri trafik tescil kuruluşlarınca,

Yapılır, belge ve plakaları verilir.

Belge ve plakaların araçlar üzerinde bulundurulması zorunluluğu:

Madde 23 – Araçlar, tescil belgesi, trafik belgesi ve tescil plakaları araç üzerinde ve uygun durumda bulundurulmadan trafiğe çıkarılamaz.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Trafik belgesi verilmesi için zorunlu belgeler:

Madde 24 – **(Değişik birinci fıkrası: 18/1/1985 - KHK 245/9 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/9 md.)** Trafik belgesi verilebilmesi için araca ait tescil belgesi ve mali sorumluluk sigorta belgesinin ibrazı zorunludur.

Tescil belgesi, trafik belgesi ve tescil plakalarının verilmesi şartları, geçerlilikleri, süreleri, nicelik ve nitelikleri ile diğer esaslar yönetmelikte gösterilir.

Geçici trafik belgeleri ile geçici tescil plakaları:

Madde 25 – Tescilsiz olup, karayolunda geçici olarak kullanılacak araçlara mali sorumluluk sigortası yaptırılmış olmak şartı ile ilgili tescil bürosundan geçici trafik belgesi ile geçici tescil plakası alınması zorunludur.

Geçici trafik belgeleri ve geçici tescil plakalarının çeşitleri, verilme şartları, geçerlilik

geçici tescil plakası verilmesi şartları ile diğer esaslar yönetmelikte belirtilir.

(Yeniden Düzenleme : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca, trafik zabıtasınca bu geçici belge ve plakalar iptal edilerek, araçlar trafikten men edilir. ⁽¹⁾

Ayrıca, trafik zabıtasınca bu geçici belge ve plakalar iptal edilerek, araçlar trafikten men edilir. ⁽¹⁾

Araçlara ait trafik ayırım işaretleri ve diğer işaretler:

Madde 26 – Belirli araçlarda, çalışma yerini ve şeklini, kapasite ve diğer niteliklerini belirleyen plaka, ışık, renk, şekil,sembol ve yazı gibi ayırım işaretleri bulundurulması zorunludur.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/11 md.) Araçların dışında bulundurulması zorunlu işaretlerden başka, araçlara; reklam, yazı, işaret, resim, şekil, sembol, ilan, flama, bayrak ve benzerlerinin takılması, yazılması, sesli ve ışıklı donanımların bulundurulması ve izin verilmesine dair esas ve usuller ile diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

(Mülga: 21/2/2001 - 4629/6 md.)

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu maddenin birinci fıkrası hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar. İkinci fıkrasına göre çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davranan sürücüler de 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılır. Sürücü, aynı zamanda araç sahibi değilse, ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir.

Ayırım işaretleri bulunmayan araçlar trafik zabıtasınca trafikten men edilir.

Yönetmelikte belirtilen şartlara aykırı olarak bulunduranlarla, araçlara izin alınmadan yazılan yazılar sildirilir veya takılan donanımlar bütün giderler ve sorumluluk işletene ait olmak üzere söktürülür.

Tanınma işaretleri:

Madde 27 – Esasları yönetmelikte açıklanan ve araçların tanınmasına yarayan, motorşasi, seri numaraları, gerektiğinde yüklü, yüksüz ağırlıkları gibi işaretleri bulunmayan araçlara trafik belgesi verilmez.

(1) Bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları, 21/5/1997 tarih ve 4262 sayılı Kanunun dördüncü maddesi ile birleştirilmek suretiyle üçüncü fıkra olarak düzenlenmiş ve metne işlenmiştir.

Tanınma işareti bulunmayan veya bilinmeyen araçların, işaretleri tescil bürolarınca belirlenir ve belgelerine işlenir.

Devlet malı araçların ayırım işaretleri ve tescil plakaları:

Madde 28 – Devlet malı araçların tescil plakalarının rengi ayrı olur.

Emniyet araçlarının renklerine göre boyama şekli ile ayırım işaretleri diğer resmi ve özel kuruluşlarla gerçek ve tüzelkişilere ait araçlarda kullanılamaz.

Bu maddenin ikinci fıkrasına aykırı olarak boyanan veya ayırım işareti kullanan araçlar aykırılık giderilinceye kadar trafikten men edilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Motorlu Araçlara Ait Şartlar

Araçların karayoluna uygunluğu ve teknik esaslar:

Madde 29 – **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/12 Md.)**

Araçların yapım ve kullanma bakımından karayolu yapısına ve trafik güvenliğine uyması zorunludur. Yapım safhasında, araçların Tip Onayı Yönetmeliği ile buna bağlı diğer yönetmeliklerin çıkarılmasına Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir. Tip Onayı Yönetmeliği ve buna bağlı diğer yönetmelikler Bayındırlık ve İskan Bakanlığının görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca düzenlenir.

Araçların teknik şartlara uygunluğu:

Madde 30 – Araçların, esasları yönetmelikte belirtilen şekilde ve tarzda teknik şartlara uygun durumda bulundurulması zorunludur.

a) **(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.)** Servis freni, lastikleri, dış ışık donanımından yakını ve uzağı gösteren ışıklar ile park, fren ve dönüş ışıkları noksan, bozuk veya teknik şartlara aykırı olan araçları kullanan sürücüler 1 800 000 lira para cezası,

b) **(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.)** Diğer eksiklik ve bozuklukları bulunan araçlarla, görüşü engelleyecek veya bir kaza halinde içindekiler için tehlikeli olabilecek süs aksesuar eşya ve çıkıntıları olan araçları kullananlarla, karayolunu kullananlar için tehlike yaratacak şekilde

çıkaran araçları kullanan sürücüler 3 600 000 lira para cezası, ile cezalandırılırlar.

Bu maddenin (a) bendinde belirtilen eksiklik ve bozuklukları bulunan araçlar, teknik şartlara uygun duruma getirilinceye kadar trafik zabıtasınca trafikten men edilebilir. (b) bendindeki şartlara uymayan ve uyumsuzluğu trafik emniyetini tehlikeye düşürmeyecek nitelikte olan araçların şartlara uygun duruma getirilmesi ihtar olunur. İhtar verilen süre için teknik şartlara uygun duruma getirilmediğinin tespiti halinde araç trafik zabıtasınca trafikten men edilir.

Araçlarda bulundurulması zorunlu gereçler:

Madde 31 – (Değişik: 8/3/2000 - 4550/1 md.)

Araçlarda;

a) Özelliklerine ve cinslerine göre yönetmelikte nitelik ve nicelikleri belirtilen gereçlerin, b) Kamyon, çekici ve otobüslerde ayrıca takoğraf, taksit otomobillerinde ise taksimetre,

Bulundurulması ve kullanılır durumda olması zorunludur. Ancak, 2918 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki yıllarda üretilen araçlarla, resmi taşıt olarak tescil edilmiş ve edilecek olanlar ile şehiriçi ve belediye mücavir alanı içerisinde yolcu ve yük nakliyatı yapanlarda takoğraf bulundurma ve kullanma zorunluluğu aranmaz. Takoğraf cihazları mekanik, elektronik olabileceği gibi elektro mekanik de olabilir.

Birinci fıkranın (a) bendinde sayılan gereçleri bulundurmayan, kullanmayan veya kullanılabilir durumda bulundurmayan sürücüler 8.500.000 lira; (b) bendine göre araçlarında taksimete, takoğraf bulundurmayan, kullanmayan veya kullanılabilir durumda bulundurmayan sürücüler

6062

34.800.00 lira para cezası ile cezalandırılırlar. Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir. Aynı bentte belirtilen cihazları bozuk imal edenler veya bozulmasına vasıta olanlar ile bu durumdaki cihazları kullanan araç sürücüleri ve işletenleri üç aydan altı aya kadar hafif para cezası ve 526.700.000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca (b) bendi hükmüne uygun durumda bulunmayan araçlar trafik zabıtasınca; eksiklikleri giderilinceye kadar trafikten men edilir.

Adres değiştirme ve araçlar üzerindeki değişiklikleri bildirme:

Madde 32 – Araçlar üzerinde yönetmelikte belirtilen şekillerde yapılacak her türlü değişikliğin ve adres değişikliklerinin işleten tarafından otuz gün içinde tescili yapan kuruluşa bildirilmesi zorunludur.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Üzerinde teknik değişiklik yapılan araçlar, değişikliğin şartlara uygun olarak yapıldığı belgelenip bu durum ilgili tescil bürosunda tescil edilinceye ve trafik belgesine işleten tarafından yazdırılncaya kadar trafikten men edilir.

Taşınmaması özel izne bağlı yükler:

Madde 33 – Ağırlık ve boyutları bakımından özelliği olan, başka ulaşım sistemleri ile taşınması olmayan ve taşıma sınırını aşmış da taşınması zorunlu olan yüklerin taşınması için, Karayolları Genel Müdürlüğünden izin alınması zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Araçların Muayenesi ve Muayeneye Yetkili Kuruluşlar

Araçların muayenesi:

Madde 34 – Trafığe çıkarılacak motorlu araçların teknik şartlara uyup uymadığı ekonomik yapıları da, dikkate alınmak suretiyle belirli zamanlarda muayene edilerek tespit edilir.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/14 md.) Bu Kanuna göre, yaptırılması zorunlu olan mali sorumluluk sigortası geçerli teminat tutarları üzerinden yaptırılmamış araçlar, muayeneye alınmazlar.

Motorlu araçların muayenelerinin, yönetmelikte belirtilen süreler içinde yaptırılması zorunludur.

(Değişik: 25/6/1988 - KHK-330/3 md.; Aynen kabul : 31/10/1990 - 3672/2 md.) Muayene süresi dolmadan kazaya karışması sonucu yetkili zabıtaca muayenesi gerekli görülenler ile üzerinde değişiklik yapılan araçların ayrıca özel muayenesi zorunludur. Bu muayeneler öncelikle yapılır.

Karayollarında kullanılmakta olan araçların, teknik şartlara uyup uymadığı trafik zabıtasınca kontrol edilerek her an muayeneleri yapılabilir.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Muayene süresi geçirilen veya sahip değiştirme hariç, özel muayene yaptırılması zorunlu olduğu halde yaptırılmamış araçları kullanan sürücüler, 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

(Ek fıkra : 16/7/2004 – 5228/44 md.) Bu araçlar trafikten men edilir ve en yakın muayene istasyonuna gönderilirler.

tüzel kişiler; muayeneleri süresi içinde yaptırılmayan veya geç yaptırılan araçlara ilişkin bilgileri, şekli ve içeriği Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir tutanak ile en yakın trafik kuruluşuna bildirir. Trafik kuruluşuna iletilen tutanaklar hakkında bu Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Muayeneye yetkili kuruluşlar :

Madde 35 – (Değişik : 16/7/2004 – 5228/45 md.)

Araçların muayeneleri, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait muayene istasyonlarında yapılır. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşulu ile devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek ve tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu istasyonların yönetmelikler doğrultusunda aranan nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Ulaştırma Bakanlığı tarafından verilir.

Muayene istasyonlarının; otobüs, kamyon, çekici ve tanker için 100 milyon lira, otomobil, minibüs, kamyonet, özel amaçlı taşıt, arazi taşıtı, römork ve yarı römork için 75 milyon lira, traktör (römorklu-römorksuz) motosiklet, motorlu bisiklet için 40 milyon lira muayene ücreti (katma değer vergisi hariç) alınır. Bu maddede sayılanların dışındaki araçların hangi gruba gireceği Ulaştırma Bakanlığınca belirlenir. Bu ücretler ile bu maddede yer alan para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, her yıl sonunda o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilân olunan yeniden değerlendirme oranında artırılarak belirlenir. Bu suretle hesaplanan ücret tutarlarında 1.000.000 liranın altındaki tutarlar dikkate alınmaz. Muayene süresi geçirilen her ay için muayene ücreti, yetki verilen gerçek veya tüzel kişi ya da alt işleticiler tarafından, % 5 fazlası ile tahsil edilir. Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir. Bakanlar Kurulu, uygulanmakta olan muayene ücretlerini her beş yılda bir % 20'ye kadar artırmaya veya eksiltmeye yetkilidir.

6063

Yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerce bir ay içinde muayene ücreti olarak doğrudan elde edilen hasılat ile yetki devrettikleri alt işleticilerce muayene ücreti olarak elde edilen hasılat tutarı toplamının (katma değer vergisi hariç) ilk üç yıl % 30'u, sonraki yedi yıl % 40'ı, daha sonraki on yıl % 50'si ile % 5 oranında fazla tahsil edilen tutarın tamamı Hazine payı olarak, izleyen ayın yedinci günü akşamına kadar, yetki verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından, yıllık gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine şekli ve içeriği Maliye Bakanlığınca belirlenen bir bildirim ile birlikte ödenir.

Bu madde gereğince ödenmesi gereken Hazine payını süresinde ödemeyen ya da eksik ödeyen yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerden, söz konusu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesince tahsil edilir. Muayene edilen araç sayısı ve muayene ücretinin eksik bildirilmesi veya hiç bildirilmemesi nedeniyle süresinde ödenmeyen Hazine payı, ödenmesi gerektiği tarihten itibaren aynı Kanunun 51 inci maddesine göre uygulanacak gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir. Ayrıca, eksik bildirilen veya hiç bildirilmeyen muayene ücretine ilişkin Hazine payının üç katı tutarında idarî para cezası uygulanır. Söz konusu ceza tutarı ilgisine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Para cezasına dava açılması tahsilatı durdurmaz.

Askerî araçlarla, raylı sistemle çalışan veya iş makinesi türünden araçların muayeneleri yönetmelikte belirlenen esaslara göre tescilini yapan kuruluşlarca yapılır.

Muayene istasyonlarında bulunacak makine, araç, gereç ile personelin nitelikleri, işletme, çalışma ve denetleme usulleri ve işletme belgesi ile diğer şartlar ve esaslar Ulaştırma Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Ulaştırma Bakanlığı tarafından işletme belgesi ile yetki verildiği halde, yönetmelikte belirtilen işletme şartlarına uymayan ve muayeneleri gerektiği şekilde yapmayan gerçek ve tüzel kişilere ilk seferinde bu istasyon için üçmilyar lira para cezası ile onbeş gün eksikliklerini düzeltme müddeti verilir. İkinci tekrarında aynı istasyon için beşmilyar lira para cezası ile onbeş gün eksikliklerini düzeltme müddeti verilir. Bir yıl içerisinde üçüncü tekrarında onmilyar lira para cezası verilir ve bu istasyonun işletme belgesi iptal edilir. Bu para cezaları ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde işletmecinin gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine ödenir, süresinde ödenmeyen tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Para cezasına dava açılması tahsilatı durdurmaz.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmekte olan Araç Muayene İstasyonları/Hizmetinin özelleştirilmesinde değer tespit işlemleri indirgenmiş nakit akımları (net bugünkü değer) yöntemine göre yürütülür.

BEŞİNCİ KISIM

Sürücü Belgeleri ve Sürücüler

Sürücü belgesi alma zorunluluğu:

Madde 36 – Motorlu araçların, sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesi ve sürülmesine izin verilmesi yasaktır.

çok taraflı anlaşmalara göre sürücü belgesi bulunan veya geçerli uluslararası sürücü belgesi olan kişilerce sürülebilir.

(Yeniden Düzenleme: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Sürücü belgesi sahibi olmadan trafiğe çıkanlara ilk tespitinde bir aydan iki aya kadar, tekrarı halinde iki aydan üç aya kadar hafif hapis cezası verilir. Ayrıca bu kişiler her defasında 7 200 000 lira hafif para cezasıyla da cezalandırılırlar. Bu kişilerin kazaya neden olması halinde bu cezaların uygulanması diğer cezaların uygulanmasına engel teşkil etmez. Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse, ayrıca tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir. ⁽¹⁾

Sürücü belgesi alması zorunlu olmayanlarda aranacak şartlar:

Madde 37 – Sürücü belgesi almaları zorunlu olmamakla beraber;

Bisiklet kullananların 11, motorsuz taşıtları kullananlar ile hayvan sürücülerinin 13 yaşını bitirmiş olmaları, bedensel ve ruhsal bakımdan sağlıklı bulunmaları zorunludur.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Durumları bu madde hükmüne uymayanlara araç kullandıran ve hayvanları tevdi edenler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Sürücü belgesi sınıfları:

Madde 38 – Sürücü belgeleri, kullanılacak araçların cinslerine ve gruplarına göre aşağıdaki sınıflara ayrılmıştır.

"A₁" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Motorlu bisiklet kullanacaklara,

"A₂" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Motosiklet kullanacaklara,

(1) *Bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları 21/5/1997 tarih ve 4262 sayılı Kanunun dördüncü maddesi ile birleştirilmek suretiyle üçüncü fıkra olarak düzenlenmiş ve metne işlenmiştir.*

6064

"B" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Otomobil, minibüs veya kamyonet kullanacaklara,

"C" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Kamyon kullanacaklara,

"D" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Çekici kullanacaklara,

"E" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Otobüs kullanacaklara,

"F" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Lastik tekerlekli traktör kullanacaklara,

"G" Sınıfı Sürücü Belgesi,

İş makinesi türünden motorlu araçları kullanacaklara,

"H" Sınıfı Sürücü Belgesi,

Özel tertibatlı olarak, imal, tadil veya teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak hasta veya sakatlara,

"K" Sınıfı Sürücü Aday Belgesi,

Yönetmelikte belirtilen şartlar ve esaslara göre, sürmeyi öğrenmek isteyen sürücü adaylarına,

Verilen sürücü belgeleridir.

Uluslararası Sürücü Belgesi,

İki veya çok taraflı anlaşmalar uyarınca, sınıflarına göre araç kullananlara belli süre ile verilen belgedir.

Sürücü belgelerine ait esaslar :

Madde 39 – Sürücü belgelerine ait esaslar şunlardır;

a) Araçları kullanma yetkisi:

1. A 1, F, G ve H sürücü belgeleri ile yalnız kendi sınıflarındaki araçlar,

2. A 2 sınıfı sürücü belgesi ile A 1,

3. B sınıfı sürücü belgesi ile F,

4. C sınıfı sürücü belgesi ile B ve F,

5. D sınıfı sürücü belgesi ile C, B, ve F,

6. **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/17 md.)** E sınıfı sürücü belgesi ile B, C ve F, Sınıfı sürücü belgeleri ile kullanılan araçlar da sürülebilir.

(Ek : 17/10/1996 - 4199/17 md.) E sınıfı sürücü belgesi sahipleri D sınıfı sürücü belgesi ile sürülen araçları kullanabilmeleri için sörmörlü veya yarı römörlü araçlarla uygulamalı sınava tabi tutulurlar.

Sürücü belgesi sahiplerinin sürücü belgesinin sınıfına göre sürmeye yetkili oldukları araçlar dışındaki araçları sürmeleri yasaktır.

b) Römork takarak taşıt kullanma:

B, C ve E sınıfı sürücü belgesi sahipleri, araçlarına en çok yüklü ağırlığı 750 Kg.'a kadar olan (750 Kg. dahil) hafif römork takarak da kullanabilirler.

Yüklü ağırlığı 750 Kg.'ı geçen römorkları taşıtlarına takarak kullanmak isterlerse ayrı bir sınavdan geçirilirler ve römorklu taşıt kullanabilecekleri belgelerine işlenir.

c) **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/17 md.)** Sürücü belgelerinin geçerlilik süresi:

Sürücü belgelerinden (K) sınıfı sürücü aday belgesi altı ay geçerlidir. Diğer sürücü belgelerinin İçişleri Bakanlığınca, trafik güvenliği nedeniyle, gerekli görüldüğünde değiştirilmesi zorunludur. Ödenmemiş trafik para cezaları kanuni faiziyle birlikte tahsil edilmedikçe değiştirme işlemi yapılmaz. Geçerli bir mazeret olmaksızın altı ay içinde sürücü belgelerini değiştirmeyen sürücüler araç kullanmaktan men edilir. Değiştirme işlemleri İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirlenecek esas ve usulleri göre yapılır.

6065

(İkinci fıkra mülga: 18/1/1985-KHK 245/16 md; Aynen Kabul:28/3/1985 - 3176/16 md.)

(G) sınıfı sürücü belgesi alacak olanlarda aranacak özel şartlar ile uluslararası sürücü belgelerinin verilmiş şartları yönetmelikte gösterilir.

(Mülga fıkra : 17/10/1996 - 4199/47 md.)

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine aykırı hareket eden sürücüler ile bunlara araç kullandıranlar bu Kanunun 36 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre cezalandırılırlar.

Dış ülkelerden alınmış olan sürücü belgeleri:

Madde 40 – Dış ülkelerden alınmış olan sürücü belgelerinin değiştirilmesi ve bu belgeler ülkemizde araç kullanma esasları aşağıda gösterilmiştir:

a) Yönetmelikte belirtilen süre içinde Türk vatandaşlarının ve ilgili kanunlar ile ikili veya çok taraflı anlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla istekleri halinde yabancıların dış ülkelerden aldıkları sürücü belgeleri sınav şartı aranmaksızın karşılığı veya dengi olan sürücü belgesi ile değiştirilir.

b) Türk vatandaşları ve ilgili kanunlar ile ikili ve çok taraflı anlaşma hükümleri saklı kalmak üzere yabancılar, dış ülkelerden aldıkları cinsi için geçerli sürücü belgeleri ile yabancı ve Türk plakalı araçları ülkemizde kullanabilirler.

Türk vatandaşlarının ve yabancıların; dış ülkelerden aldıkları sürücü belgelerinin değiştirilmesine ve bu belgeler ile ülkemizde araç kullanmalarına ilişkin esaslar yönetmelikte gösterilir.

Sürücü adaylarında aranacak şartlar:

Madde 41 – Sürücü belgesi alacaklarda aşağıdaki şartlar aranır.

a) **(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/11 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/11 md.)**

Yaş şartı :

1. A1, A2, F ve H sınıfı sürücü belgesi alacakların onyedisi,

2. **(Değişik : 17/10/1996 - 4199/18 md.)** B ve G sınıfı sürücü belgesi alacakların onsekiz,

3. **(Değişik : 23/2/2000 - 4535/1 md.)** C, D ve E sınıfı sürücü belgesi alacakların yirmiiki, (Üniversitelerin sürücü eğitimi veren yüksekokulları ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinin askerî ihtisas görevleri için subay ve astsubay sınıf okullarında ve uzman jandarma okullarında açılan sürücü eğitimi kurslarından mezun olanlarda bu şart aranmaz.),

yaşını bitirmiş olmaları

b) **(Değişik : 17/10/1996 - 4199/18 md.)** Öğrenim şartları:

F, G ve H sınıfı sürücü belgesi alacakların ilkokulu, A1, A2, B, C, D ve E sınıfı sürücülerin en az ortaokulu veya 8 yıllık temel eğitimi bitirmiş bulunmaları,

c) **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/18 md.)** Sağlık şartları:

Sürücü belgesi alacakların, resmi ve özel sağlık kuruluşlarında İç Hastalıkları, Ortopedi, Göz, Kulak-Burun-Boğaz ve Psikiyatri uzmanları bulunan Sağlık Kurulunca, yönetmelikte belirtilen esaslara göre "Sürücü Olur" raporu almaları gerekir. Ortopedist bulunmadığı takdirde Genel Cerrahtan, Psikiyatri Uzmanı bulunmadığı durumlarda Nörolog veya Psikologdan görüş alınarak Sağlık Kurulu kararını verir. Sağlık Kurulu raporuna bir defaya mahsus olmak üzere itiraz halinde, Sağlık Bakanlığı nihai karar için sürücü adayını bir başka Devlet Hastanesi Sağlık Kuruluna sevk edebilir. Ancak Sağlık Kuruluşunda veya Özel Kuruluşlarda görevli tabiplerce verilen sağlık raporlarının eksik veya gerçeğe uygun olmamasının tespiti halinde, sorumlular

verecekleri raporlar da geçersiz sayılır.

6066

d) (**Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/11 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/11md.**)

Eğitim ve sınav şartı:

Sürücü kursuna katılmış ve yapılan sınavları da başararak sertifikaya almış olmaları.

e) (**Değişik: 17/10/1996 - 4199/18 md.**) Hükümlü olmama şartları:

Türk Ceza Kanununun 403, 404 üncü maddeleri ile 572/2-3 maddelerinden ikiden fazla ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 28 ve 29 uncu maddeleri, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanunun 12 nci maddesinin 3 üncü ve takip eden fıkralarındaki suçlardan hüküm giymemiş olmaları,

f) Aynı sınıf sürücü belgesinin bulunmaması veya belgelerin geri alınmamış olma şartı :

Önceden verilmiş aynı sınıf bir başka sürücü belgesinin bulunmaması, sürücü belgelerinin süresiz geri alınmamış olması veya geçici olarak geri alınmış ise sürenin dolmuş bulunması,

Zorunludur.

Sürücülerin sınavları ve sürücü belgelerinin verilmesi esasları:

Madde 42 – (Değişik: 18/1/1985-KHK 245/12 md.; Değiştirilerek kabul: 28/3/1985 - 3176/12 md.)

Sürücü belgesi alacak olanların başvurmaları, sınavları,sağlık muayeneleri, belgelerin verilmesi hakkında aşağıdaki esas ve şartlar uygulanır

a) (**Değişik : 17/10/1996-4199/19 md.**) Sürücülerin sınavları:

(**Değişik birinci fıkrası: 21/5/1997 - 4262/3 md.**) Sürücü belgesi alacakların sınavları, yönetmelikteki esaslara göre Milli Eğitim Bakanlığınca sınav sorumlusu olabileceğine dair belge verilen yükseköğretim mezunu ve asgari "B" sınıfı sürücü belgesi bulunan sınav sorumluları tarafından yapılır. Oluşturulacak sınav komisyonuna gerekli görüldüğünde vali onayı ile yukarıdaki üyelik şartlarını taşıyan bir kamu görevlisi de üye olarak katılabilir. Sınav sonucunda başarı gösteren sürücülere sertifikaları verilir. Bu sertifikalar, 41 inci maddedeki diğer şartlar aranarak sertifikanın alındığı yer trafik kuruluşunca sınıfına uygun sürücü belgeleri ile değiştirilmedikçe sahiplerine karayolunda araç kullanma yetkisi vermez.

Emniyet teşkilatının moturlu araç sürücüsü ihtiyacını karşılamak üzere belirli eğitim programları çerçevesinde yönetmelikte belirtilen esas ve şartlara uygun olarak, illerde emniyet müdürünün teklifi valinin onayı, merkez birimleri için ilgili daire başkanlığının teklifi Emniyet Genel Müdür Yardımcısının onayı ile emniyet teşkilatı mensuplarına sürücü belgesi verilir. Bu sınavlar Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra birimlerinde görevlendirilecek sınav sorumluları tarafından yapılır.

İş makinelerinin (forklift, loder, greyder, dozer, vinç v.b.) sürücülerinin eğitimleri ve eğitimde başarılı olanların sertifikaları Milli Eğitim Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü veya Makine Mühendisleri Odalarınınca, tarım sektöründe kullanılan iş makinelerinin (biçerdöver v.b.) eğitimleri ve eğitimde başarılı olanların sertifikaları ise Milli Eğitim Bakanlığı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca verilir. Kursların eğitim ve staj süreleri Milli Eğitim Bakanlığınca saptanır.

b) Müracaat

Sürücü belgesi almak isteyenler, müracaat formunu yetkili memurun önünde imzalarlar. Bu belgede beyan edilen bilgiler aksi ispatlanıncaya kadar doğru sayılır.

Müracaat formunun yetkili memura verilmesi sırasında, sürücü adayları; nüfus cüzdanı aslı ile tahsil belgesini kamu kuruluşunda çalışanlar için bu kuruluşlar tarafından verilmiş tahsil durumunu belirliyen tasdikli belgeyi yetkili memura göstermek zorundadırlar.

(**Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.**) Yanlış bilgi veya sahte belge verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki aydan üç aya kadar hafif hapis ve 18 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

6067

c) (**Mülga: 17/10/1996 - 4199/47 md.**)

Askeri araç sürücülerinin sınavları:

Madde 43 – Er ve erbaş sınıfından askeri araç sürücülerinin özel sınavları ve belge verme işlemlerinin usulü ve bu belgelerle hangi cins taşıtların nerelerde kullanılacağı Milli Savunma Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Bu belgeler sadece askeri araçlar için askerlik süresince geçerlidir.

Adres değişikliklerinin bildirilmesi ve sürücü belgelerinin taşınması zorunluluğu:

Madde 44 – Sürücü belgesi sahipleri:

a) İkamet adresi değişikliklerini belgeyi veren kuruluşa otuz gün içinde bildirmek,

isteyişinde göstermek,

Zorundadırlar.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler, 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Sağlık şartlarında sonradan meydana gelen değişiklikler ile sahte olan, hile ile alınan veya şartlarına uygun olmadan verilen sürücü belgeleri:

Madde 45 – Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre trafik zabıtasınca sürücülerini :

a) Sağlık durumlarında sürücülüğe engel bedensel bir değişikliğin görülmesi ve tespiti halinde sağlık kuruluşlarında muayenesi istenir ve yönetmelikte belirtilen sağlık şartlarını kaybettiği sağlık kurulu raporu ile belgelendirilenlerin sürücü belgeleri geri alınır. Bunlardan kaybettiği sağlık şartlarını yeniden kazandıklarını sağlık kurulu raporu ile belgelendirenlere sürücü belgeleri geri verilir.

b) Sahte olduğu,hile ile alındığı veya şartlarına uygun olmadan verildiği tespit edilen sürücü belgeleri adli işlem yapılmak üzere geri alınır.

ALTINCI KISIM

Trafik Kuralları

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Kurallar

Karayollarında trafiğin akışı :

Madde 46 – Karayollarında trafik sağdan akar.

Aksine bir işaret bulunmadıkça sürücüler:

a) Araçlarını, gidiş yönüne göre yolun sağından, çok şeritli yollarda ise yol ve trafik durumuna göre hızının gerektirdiği şeritten sürmek,

b) Şerit değiştirmeden önce gireceği şeritte sürülen araçların emniyetle geçişini beklemek,

c) Trafiği aksatacak veya tehlikeye sokacak şekilde şerit değiştirmemek,

d) Gidişe ayrılan en soldaki şeridi sürekli olarak işgal etmemek,

e) İki yönlü trafiğin kullanıldığı dört veya daha fazla şeritli yollarda aksine bir işaret bulunmadıkça, motosiklet, otomobil,kamyonet ve otobüs dışındaki araçları kullananlar, geçme ve dönme dışında en sağ şeridi izlemek,

Zorundadırlar.

Karayollarının belirli kesimlerinde, bu yollardan faydalanma zorunda olan hayvan sürücülere, hayvanlarını veya hayvan sürülerini gidiş yönünde yolun en sağından ve en az genişlik işgal ederek ve imkan olduğunda taşıt yolu dışından götürmek zorundadırlar.

6068

(Değişik 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler, 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Trafik işaretlerine uyma:

Madde 47 – Karayollarından faydalananlar aşağıdaki sıralamaya göre;

a) Trafiği düzenleme ve denetimle görevli trafik zabıtası veya özel kıyafetli veya işaret taşıyan diğer yetkili kişilerin uyarı ve işaretlerine,

b) Trafik ışıklarına,

c) Trafik işaret levhaları, cihazları ve yer işaretlemeleri ile belirtilen veya gösterilen hususlara,

d) Trafik güvenliği ve düzeni ile ilgili olan ve yönetmelikte gösterilen diğer kural,yasak, zorunluluk veya yükümlülüklerle,

Uymak zorundadırlar.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Trafik zabıtası veya diğer yetkililerin dur işaretlerine, ışıklı trafik işaretlerinden kırmızı renkli olanına veya sesli işaretlere uymayan sürücüler, 3 600 000 lira, diğer trafik işaretlerine uymayan sürücüler, 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı:

Madde 48 – Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

(Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md) Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

(**Ek: 17/10/1996 - 4199/20 md; Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.**) Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

(**Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md**) Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İşçileri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitime tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

(**Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md**) Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri olarak araç kullanarlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca, altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır.

Taşıt kullanma sürelerine uyma zorunluluğu:

Madde 49 – Ticari amaçla yük ve yolcu taşıyan motorlu taşıt sürücülerinin, taşıt kullanma sürelerine aykırı olarak taşıt kullanması ve bunlara taşıt kullandırılması yasaktır.

Taşıt kullanma süreleri ile ticari amaçla yük ve yolcu taşıyan motorlu taşıtları kullanacakların denetimi ve süre dışı kullanmaya devamı önleyici tedbirlerle ilgili uygulanacak esas ve usuller yönetmelikte belirtilir.

(**Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.**) Bu madde hükmüne aykırı olarak taşıt kullanan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar. Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse,

6069

araç sahibine de 3 600 000 lira, ayrıca işleten veya teşebbüs sahibine de 7 200 000 lira için ceza tutanağı düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hız Kuralları

Hız sınırları:

Madde 50 – (**Değişik birinci fıkra: 17/10/1996 - 4199/21 md.**) Şehirlerarası Karayollarında 90 km/s otoyollarda 120 km/s hızı geçmemek üzere motorlu araçların cins ve kullanma amaçlarına göre sürülebileceği en çok ve en az hız sınırları yönetmelikle belirlenir.

(**Ek: 17/10/1996 - 4199/21 md.**) İçişleri Bakanlığı yol standartlarını dikkate alarak yukarıda belirtilen hız sınırlarını otomobiller için 20 km/s artırmaya yetkilidir.

En çok ve en az hız sınırlarını gösteren işaret levhaları, gerekli görülen yerlere, ilgili kuruluşlarca konulur.

Bu Kanunla yetki verilen kuruluşlar tarafından yönetmelikte belirtilen hız sınırları yol ve trafik durumuna göre azaltılabilir veya çoğaltılabilir. Bu hallerde durum trafik işaretleri ile belirtilir ve uygun vasıtalarla duyurulur.

Hız sınırlarına uyma:

Madde 51 – Sürücüler, aksine bir karar alınıp işaretlenmemişse yönetmelikte belirtilen hız sınırlarını aşmamak zorundadırlar.

(**Değişik: 8/1/2003 - 4785/4 md**) Hız ölçen teknik cihaz veya çeşitli teknik usullerle yapılan tespit sonucu hız sınırlarını yüzde ondan yüzde otuza (otuz dahil) kadar aşan sürücülere 64 700 000 lira, yüzde otuzdan fazla aşan sürücülere 131 900 000 lira para cezası uygulanır.

(**Değişik: 8/1/2003 - 4785/4 md**) Hız sınırlarını yüzde otuzdan fazla aşmak suretiyle ihlâl suçunun işlendiği tarihten geriye doğru bir yıl içerisinde aynı kuralı beş defa ihlâl ettiği tespit edilenlerin sürücü belgeleri bir yıl süre ile geri alınır. Süresi sonunda psiko-teknik değerlendirmeden ve psikiyatri uzmanının muayenesinden geçirilerek sürücü belgesi almasına mâni hali olmadığı anlaşılanların belgeleri iade edilir.

Hız sınırlarının aşılp aşılmadığını, tespit etmekte kullanılan cihazların yerini tespit veya sürücüyü ikaz eden her türlü cihazın imalı, ithali ve araçlarda bulundurulması yasaktır.

oluştursa bile ayrıca 800 000 000 liradan 1 332 800 000 liraya kadar hafif para cezası ve altı aydan sekiz aya kadar hafif hapis cezası ile; araçlarında bulunduran işletenler ise, 532 600 000 liradan 800 000 000 liraya kadar hafif para cezası ve dört aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar ve bu cihazların müsaderesine de hükümlenir.

Hızın gerekli şartlara uygunluğunu sağlamak:

Madde 52 – Sürücüler:

a) Kavşaklara yaklaşırken,dönemeçlere girerken, tepe üstlerine yaklaşırken, dönemeçli yollarda ilerlerken, yaya geçitlerine, hemzemin geçitlere, tünellere, dar köprü ve menfezlere yaklaşırken, yapım ve onarım alanlarına girerken, hızlarını azaltmak,

b) Hızlarını, kullandıkları aracın yük ve teknik özelliğine, görüş, yol, hava ve trafik durumunun gerektirdiği şartlara uydurmak,

c) Diğer bir aracı izlerken yukarıdaki fıkrada belirlenen durumları göz önünde tutarak güvenli bir mesafe bırakmak,

6070

d) Kol ve grup halinde araç kullananlar,araçları arasında yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak diğer araçların güvenle girebilecekleri açıklıklar bulundurmamak,

Zorundadırlar.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar

Dönüş kuralları:

Madde 53 – Sağa ve sola dönecek olan sürücüler aşağıdaki kurallara uyarlar.

a) Sağa dönüşlerde sürücüler;

1. Sağa dönüş işaretini vermeye,

2. Sağ şeride veya dönüşe ayrılmış şeride girmeye,

3. Hızını azaltmaya,

4. Dar bir kavisle dönmeye,

5. Dönülen karayolunun gidiş şeridine veya gidişine ayrılmış en sağ şeridine girmeye,

Zorunludurlar.

b) Sola dönüşlerde sürücüler;

1. Sola dönüş işareti vermeye,

2. Yolun gidişe ayrılmış olan kısmının soluna yaklaşmaya,

3. Hızını azaltmaya,

4. Dönüşe başlamadan, sağdan gelen taşıtlara ilk geçiş hakkını vermeye,

5. Dönüş sırasında, karşıdan gelen ve emniyetle durdurulamayacak kadar kavşağa yaklaşmış olan taşıtların geçmesini beklemeye,

6. Gireceği yolun gidişe ayrılan kısmına girmek üzere, dönüşünü yaparken, arkadan gelen ve sola dönecek diğer taşıtları engellemek için, geniş kavisle dönüş yapmaya,

7. Gireceği yolun gidiş yönünde çok şeritli olması halinde,en sağ şerit dışında, uygun bir şeride girmeye,

8. Gireceği yola girdikten sonra, en kısa sürede, trafiği tehlikeye düşürmeden sağa yaklaşmaya,

Zorunludurlar.

c) Dönel kavşaklarda dönüşlerde sürücüler;

1. Dönüş işareti vermeye,

2. Hızını azaltmaya,

3. Orta adaya yakın şeritten kavşağa girmeye,

4. Ada etrafında dönerken gereksiz şerit değiştirmemeye,

5. Gireceği yola yaklaşırken sağa dönüş işareti ile birlikte sağa yaklaşarak dönel kavşaktan çıkmaya,

6. Gireceği yolun gidiş yönündeki uygun bir şeridine girmeye,

7. Yola girdikten sonra, en kısa sürede trafiği tehlikeye düşürmeden sağa yaklaşmaya,

Zorunludurlar.

d) Dönel kavşaklardaki geriye dönüşlerde sürücüler, sola dönüş halindeki kurallara uymakla birlikte, orta ada etrafında dönerken gireceği yola yaklaşmaya kadar şeridini muhafaza etmeye de zorunludurlar.

6071

Sağa ve sola dönüşlerde, sürücüler kurallara uygun olarak geçiş yapan yayalara, varsa bisiklet yolundaki bisikletlilere ve sola dönüşlerde sağdan ve karşıdan gelen trafiğe ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar.

Gidişe ayrılmış birden fazla şeridi bulunan yollarda, en sağdaki veya soldaki şerit işaretlenmek suretiyle sadece dönüşlere ayrılabilir, ayrılmış bu şeritlere bitişik diğer şeritlerden de işaretlenmek suretiyle sağa veya sola dönüşlerde izin verilebilir.

Bu dönüşler için yukarıdaki (a) ve (b) bentlerindeki benzer manevra yapılır.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Geçme kural ve yasakları:

Madde 54 – Sürücülerin geçme sırasında uymak zorunda oldukları kural ve yasaklar şunlardır:

a) Geçme kuralları:

Sürücülerin önlerinde giden bir aracı geçmeleri için;

1. Kendisini takip eden sürücülerin kendisini geçmeye başlamamış olması,

2. Önündeki sürücünün başka bir taşıt veya aracı geçme niyetini belirten uyarı işaretini vermemiş olması,

3. Geçeceği aracın hızı ile geçme esnasındaki kendi hızını da göz önüne alarak iki yönlü trafiğin kullanıldığı taşıt yollarında karşıdan gelen trafik dahil karayolunu kullananların tümü için tehlike veya engel olmadan geçme için kullanacağı şeridin yeteri kadar ilerisinin boş olması, Zorunludur.

Geçme, geçilecek aracın solundaki şeritten yapılır. Geçilecek aracın sürücüsü ses ve ışık cihazları ile uyarılarak, geçerken kullanılan şeritte güvenli mesafe gidildikten sonra işaret verilip izlenecek şeride girmekle tamamlanır.

Araçların sağından veya banketlerden yararlanmak suretiyle geçmek yasaktır.

Ancak, herhangi bir araç, başka bir yola, karayoluna bitişik bir mülke girmek veya sola yanaşıp durmak için bu niyetini sola dönüş işareti ile belirtmiş ise bunların sağındaki şeritten geçilebilir.

Gidişe ayrılmış yol bölümlerinde, şerit değiştirmemek şartı ile bir şeritteki taşıtların diğer şeritteki taşıtlardan hızlı gitmesi geçme sayılmaz.

b) Geçmenin yasak olduğu yerler;

1. Geçmenin herhangi bir trafik işaretiyle yasaklandığı yerlerde,

2. Görüş yetersizliği olan tepelerde ve dönemeçlerde,

3. Yaya ve okul geçitleri yaklaşımında,

4. Kavşaklarda, demiryolu geçitlerinde ve bunların yaklaşımında,

5. Gidiş ve geliş için birer şeridi bulunan iki yönlü trafiğin kullanıldığı köprü ve tünellerde,

Sürücülerin önlerindeki bir aracı geçmeleri yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Geçilen araçlara ait kurallar:

Madde 55 – Geçilmek istenen araçların sürücüleri:

a) Duyulur veya görülür bir geçiş işareti alınca trafiğin iki yönlü kullanıldığı karayollarında taşıt yolunun sağ kenarından gitmek, dörtten fazla şeritli veya bölünmüş karayollarında bulunduğu şeridi izlemek ve hızını artırmamak,

6072

b) Dar taşıt yolları ile trafiğin yoğun olduğu karayollarında yavaş gitme nedeni ile kendilerini geçmek için izleyen araçların kolayca ve güvenli geçmelerini sağlamak için; araçlarını elverdiği oranda sağ kenara almak, yavaşlamak, gerekiyorsa durmak,

c) Geçiş üstünlüğü bulunan bir aracın duyulur veya görülür işaretini alınca, bu araçların kolayca ilerlemelerini sağlamak için taşıt yolu üzerinde yer açmak, gerekiyorsa durmak, Zorundadırlar.

54 üncü maddede yazılı durumlar dışında, geçiş yapmak isteyenlere yol vermemek, geçilmekte iken bir başka aracı geçmeye veya sola dönmeye kalkışmak yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

kolaylığı sağlama:

Madde 56 – Sürücüler aşağıdaki kurallara ve yasaklara uymak zorundadırlar.

a) Şerit izleme :

1. Sürücülerin; geçme,dönme,duraklama,durma ve park etme gibi haller dışında şerit değiştirmeleri veya iki şeridi birden kullanmaları,
2. Kavşaklara yaklaşırken, yerleşim yerleri dışında yüzelli metre, yerleşim yerlerinde ise otuz metre mesafe içinde ve kavşaklarda şerit değiştirmeleri,
3. Araçların cinsine ve hızına uygun olmayan şeritten gitmeleri,
4. İşaret vermeden şerit değiştirmeleri,

Yasaktır.

b) Gelen trafikle karşılaşma :

Sürücüler; iki yönlü trafiğin kullanıldığı taşıt yollarında karşı yönden gelen araçların geçişini zorlaştıran bir durum varsa geçişi kolaylaştırmak için aracını sağ kenara yanaştırmaya, gerektiğinde sağa yanaşıp durmaya,

Dağlık ve dik yokuşlu karayollarında karşılaşma halinde, çıkan araç için geçiş güç veya mümkün değilse, güvenli geçişi sağlamak üzere, inen araçlar, varsa önceden sığınma cebine gitmeye, sığınma cebi yoksa sağ kenara yanaşıp durmaya, gerektiği hallerde geri gitmeye, Zorunludurlar.

c) Araçlar arasındaki mesafe:

Sürücüler önlerinde giden araçları yönetmelikte belirtilen güvenli ve yeterli bir mesafeden izlemek zorundadırlar.

d) Yavaş sürme ve yavaşlama :

Sürücülerin; araçlarını zorunlu bir neden olmadıkça, diğer araçların ilerleyişine engel olacak şekilde veya işaretle belirtilen hız sınırının çok altında sürmeleri, güvenlik nedeni veya verilen herhangi bir talimata uyulması dışında, başkalarını rahatsız edecek veya tehlikeye sokacak şekilde gereksiz ani yavaşlamaları yasaktır.

e) Geçiş kolaylığı sağlamak :

Taşıt yolunun dar olduğu yerlerde aksini gösteren bir trafik işareti yoksa, motorsuz araçları kullananlar motorlu araçlara otomobil, minibüs, kamyonet, otobüs, kamyon arazi taşıtı, lastik tekerlekli traktör, iş makineleri, yazılış sırasına göre kendisinden öncekilere geçiş kolaylığı sağlamak zorundadırlar.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

6073

Kavşaklarda geçiş hakkı:

Madde 57 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/23 md.)

Kavşaklarda aşağıdaki kurallar uygulanır.

a) Kavşağa yaklaşan sürücüler kavşaktaki şartlara uyacak şekilde yavaşlamak, dikkatli olmak, geçiş hakkı olan araçların önce geçmesine imkan vermek zorundadırlar.

b) Trafik zabıtası veya trafik işaret levhası veya ışıklı trafik işaret cihazları bulunmayan kavşaklarda;

1. Bütün sürücüler geçiş üstünlüğüne sahip olan araçlara,
2. Bütün sürücüler doğru geçmekte olan tramvaylara,
3. Doğru geçen tramvay hattı bulunan karayoluna çıkan sürücüler bu yoldan gelen araçlara,
4. Bölünmüş yola çıkan sürücüler bu yoldan geçen araçlara,
5. Tali yoldan anayola çıkan sürücüler anayoldan gelen araçlara,
6. Dönel kavşağa gelen sürücüler dönel kavşak içindeki araçlara,
7. Bir iz veya mülkten çıkan sürücüler, karayolundan gelen araçlara,

c) Kavşak kollarının trafik yoğunluğu bakımından farklı oldukları işaretlerle belirlenmemiş ise;

1. Motorsuz araç sürücüleri motorlu araçlara,
  2. Motorlu araçlardan soldaki sağdan gelen araca,
- d) **(Ek: 21/5/1997 - 4262/4 md.)** Işıklı trafik işaretleri izin verse bile trafik akımı; kendisini kavşak içinde durmaya zorlayacak veya diğer doğrultudaki trafiğin geçişine engel olacak ise, sürücülerin kavşağa girmeleri yasaktır.

e) **(Ek: 21/5/1997 - 4262/4 md.)** Trafik zabıtası, yetkili kişi veya trafik ışıklı işareti ile yönetilen kavşaklarda, sürücüler, kavşağı en kısa zamanda geçmek zorundadırlar. Sürücülerin gereksiz olarak yavaşlamaları, durmaları, taşıttan inmeleri, taşıt veya araçların motorlarını durdurmaları yasaktır.

ray üzerinde hareket eden taşıtlara ilk geçiş hakkını vermek zorundadır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

İndirme ve bindirme kuralları:

Madde 58 – Sürücüler aksine bir işaret bulunmadıkça, araçlarını gidiş yönlerine göre yolun en sağ kenarında durdurmaya, yolcularının iniş ve binişlerini sağ taraftan yaptırmaya ve yolcular da iniş ve binişlerini sağ taraftan yapmaya zorunludurlar.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler ve yolcular 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Duraklama ve park etme:

Madde 59 – Yerleşim birimleri dışındaki kara yolunda zorunlu haller dışında taşıt yolu üzerinde duraklamak veya park etmek yasaktır.

(Değişik:21/5/1997 - 4262/4 md.) Zorunlu hallerde gerekli önlemleri almadan duraklayan veya parkeden sürücüler ile zorunlu haller dışında duraklayan veya parkeden sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Duraklamanın yasak olduğu yerler:

Madde 60 – Taşıt yolu üzerinde;

- a) Duraklamanın yasaklandığının bir trafik işareti ile belirtilmiş olduğu yerlerde,
- b) Sol şeritte, (raylı sistemin bulunduğu yollar hariç),
- c) Yaya ve okul geçitleri ile diğer geçitlerde,
- d) Kavşaklar, tüneller, rampalar, köprüler ve bağlantı yollarında ve buralara, yerleşim birimleri içinde beş metre ve yerleşim birimleri dışında yüz metre mesafede,

6074

- e) Görüşün yeterli olmadığı tepelere yakın yerlerde ve dönemeçlerde,
- f) Otobüs, tramvay ve taksi duraklarında,
- g) Duraklayan veya park edilen araçların yanında,
- h) İşaret levhalarına, yaklaşım yönünde ve park izni verilen yerler dışında; yerleşim birimi içinde onbeş metre ve yerleşim birimi dışında yüz metre mesafede,

Duraklamak yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Park etmenin yasak olduğu yerler ve haller:

Madde 61 – Taşıt yolu üzerinde;

- a) Duraklamanın yasaklandığı yerlerde,
- b) Park etmenin trafik işaretleri ile yasaklandığı yerlerde,
- c) Geçiş yolları önünde veya üzerinde,
- d) Belirlenmiş yangın musluklarına her iki yönden beş metrelik mesafe içinde,
- e) Kamu hizmeti yapan yolcu taşıtlarının duraklarını belirten levhalara iki yönden onbeş metrelik mesafe içinde,
- f) Üç veya daha fazla ayrı taşıt yolu olan karayolunda ortadaki taşıt yolunda,
- g) Kurallara uygun şekilde park etmiş araçların çıkmasına engel olacak yerlerde,
- h) Geçiş üstünlüğü olan araçların giriş ve çıkışının yapıldığının belirlendiği işaret levhasından onbeş metre mesafe içinde,
- i) İşaret levhalarında park etme izni verilen süre veya zamanın dışında,
- j) Kamunun faydalandığı ve yönetmelikte belirtilen yerlerin giriş ve çıkış kapılarının her iki yönde beş metrelik mesafe içinde,
- k) Park için yer ayrılmamış veya trafik işaretleri ile belirtilmemiş alt geçit, üst geçit, üst geçit ve köprüler üzerinde veya bunlara on metrelik mesafe içinde,
- l) Park etmek için tespit edilen süre ve şeklin dışında,
- m) Belirli kişi, kurum ve kuruluşlara ait araçlara, yönetmelikteki esaslara göre ayrılmış ve bir işaret levhası ile belirlenmiş park yerlerinde,
- n) Ayrıca yönetmelikte belirtilen haller dışında yaya yollarda,

Park etmek yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Yasaklara aykırı park edilmiş araçlar trafik zabıtasınca kaldırılabilir.

Yasaklanan yerlerde ve hallerde park edilmiş olan araçların hangilerinin hangi şartlarda, kaldırılıp götürüleceği, götürülme sırasında zarara ve ziyana uğratılmaması için alınacak önlemler ile kaldırma ve götürme giderlerinin tahsili usul ve esasları yönetmelikte gösterilir.

ödenmeden araç teslim edilmez.

Karayolu üzerinde park etme izni verilmeyen araçlar:

Madde 62 – Yerleşim birimleri içindeki karayolunda, bir trafik işaretiyle izin verilmedikçe ve yükleme, boşaltma, indirme, bindirme, arızalanma gibi zorunlu nedenler dışında kamyon, otobüs ve bunların katarları, lastik tekerlekli traktörler ile hertürlü iş makinelerinin park edilmesi yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

6075

Araçların ışıklandırılması:

Madde 63 – Karayolunda trafiğe çıkan bütün araçların, nicelik ve nitelikleri yönetmelikte belirtilen şartlara uygun ışık donanımı bulundurmaları zorunludur.

Işık donanımına ait ayrıntılar yönetmelikte gösterilir.

Kanun ve yönetmelikte belirtilmeyen lambalar trafik zabıtasınca söktürülür.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Işıkların kullanılması:

Madde 64 – Araçların sürülmesi sırasındaki zorunluluk ve yasaklar aşağıda gösterilmiştir.

a) Zorunluluklar:

1. **(Değişik: 17/10/1996 - 4199 - 24 md.)** Yerleşim birimleri dışındaki karayollarında geceleri seyrederken, yeterince aydınlatılmamış tünellere girerken, benzeri yer ve hallerde uzağı gösteren ışıkların yakılması,

2. **(Değişik: 17/10/1996 - 4199 - 24 md.)** Geceleri, yerleşim birimleri dışında karayollarındaki karşılaşmalarda, bir aracı takip ederken, bir aracı geçerken yan yana gelinceye kadar ve yerleşim birimleri içinde, gündüzleri ise görüşü azaltan sisli, yağışlı ve benzeri havalarda yakını gösteren ışıkların yakılması,

3. Kuyruk (arka kenar) ışıklarının uzağı veya yakını gösteren ışıklar veya sis ışıkları ile birlikte kullanılması,

Zorunludur.

b) Yasaklar:

1. Gece sis ışıklarının; sisli, karlı ve sağanak yağmurlu havalarda dışında diğer farlarla birlikte yakılması,

2. Dönüş ışıklarının geç anlamında kullanılması,

3. Karşılaşmalarda, ışıkların söndürülmesi,

4. Öndeki aracı geçişlerde uyarı için çok kısa süre dışında uzağı gösteren ışıkların yakılması,

5. Yönetmelikte belirlenecek esaslara aykırı olarak ışık takılması ve kullanılması,

6. Sadece park lambaları ile seyredilmesi,

Yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) ve (3) numaralı alt bentleri ile (b) bendi hükümlerine uymayanlar 1 800 000 lira, birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Araçların yüklenmesi:

Madde 65 – **(Değişik: 18/11/1986 - 3321/1 md.)**

Araçların yüklenmesinde yönetmelikte belirtilen ölçü ve esaslara aykırı olarak:

a) Taşıma sınırı üstünde yolcu alınması,

b) Taşıma sınırı üstünde yük alınması veya taşıma sınırı aşılmsın veya aşılmasın dingil ağırlıklarını aşacak şekilde yüklenmesi,

c) Karayolu yapısı ve kapasitesi ile trafik güvenliği bakımından tehlikeli olabilecek tarzda yükleme yapılması,

d) Tehlikeli ve zararlı maddelerin gerekli izin ve tedbirler alınmadan taşınması,

e) Ağırlık ve boyutları bakımından taşınması özel izne bağlı olan eşyanın izin alınmadan yüklenmesi, taşınması ve taşıtırılması,

6076

f) Gabari dışı yük yüklenmesi, yük üzerine veya araç dışına yolcu bindirilmesi,

g) Yükiin, karayoluna değecek,düşecek, dökülecek, saçılacak, sızacak, akacak, kayacak, görültü çıkaracak Şekilde yüklenmesi,

h) Yükiin, her çeşit yolda ve yolun her eğiminde dengeyi bozacak, yoldaki bir Şeye takılacak ve sivri çıkıntılar hasil edecek Şekilde yüklenmesi,

i) Sürücünün görüşüne engel olacak, aracın sürme güvenliğini bozacak ve tescil plakaları,ayırım işaretleri, dur ve dönüş iőıkları ile yansıtıcıları örtecek Şekilde yüklenmesi,

j) Çeken ve çekilen araçlarla ilgili Şartlar ve tedbirler yerine getirilmeden araçların çekilmesi,

Yasaktır.

Gerekli hallerde kamyon, kamyonet, römork ve yarı römorklarla yolcu veya yükte birlikte yolcu taşınabilmesine ilişkin esaslar yönetmelikte belirtilir.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Birinci fıkranın (a) bendi hükümlerine uymayanlar 1 800 000 lira, (c), (f), (g), (h),(i) ve (j) bentleri hükümlerine uymayanlar 3 600 000 lira, (b), (d) ve (e) bentlerindeki hükümlere uymayanlar 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca bütün sorumluluk ve giderler araç iőletenine ait olmak üzere, fazla yolcular en yakın yerleşim biriminde indirilir. Bu maddenin (b), (d) ve (e) bentlerindeki Şartlara uymayan yük taşınmasında kullanılan taşıtlar, gerekli Şartlar sağlanıncaya kadar trafikten men edilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Sürekli ve süreksiz olarak yük naklettiren kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve tüzel kişilere ait iőletmeler, yük nakli yaptırdıkları araçların azami toplam ağırlıklarını dikkate alarak yükleme yapmak zorundadırlar. Bu hükme aykırı hareket edenler hakkında her araç için 72 000 000 lira para cezası uygulanacağı gibi araçlar trafikten men edilir. Ancak, maden ocaklarından çıkarılan tartılamayan dökme ve blok yüklerin ve zirai ürünlerin stok mahalline ve kısa mesafeli taşınmalarında araçların istiap hadlerini yüzde onbeş oranında aşabilmeleri mümkündür.

Ancak, ağırlık kontrolü ile tartı toleransları yönetmelikte belirlenir.

Uluslararası yük taşımacılığına ilişkin konularda ikili ve çok taraflı anlaşma hükümleri saklıdır.

Bisiklet, motorlu bisiklet ve motosiklet sürücülerine iliğili kurallar:

Madde 66 – Bisiklet,motorlu bisiklet ve motosiklet sürücülerine aşağıdaki kurallar uygulanır.

a) Ayrı bisiklet yolu varsa, bisiklet ve motorlu bisikletlerin taşıt yolunda,

Bisiklet, motorlu bisiklet ve motosikletlerin yayaların kullanmasına ayrılmış yerlerde,

Bunlardan ikiden fazlasının taşıt yolunun bir Őeridinde yanyana,

Sürülmesi yasaktır.

b) Bisiklet sürenlerin en az bir elleri, motorlu bisiklet sürenlerin manevra için işaret verme hali dışında iki elleri ve motosiklet sürenlerin devamlı iki eller ile taşıtlarını sürmeleri ve yönetmelikte belirtilen güvenlik Şartlarına uymaları zorunludur.

c) Bisiklet, motorlu bisiklet ve sepetsiz motosiklet sürücülerinin, sürücü arkasında yeterli bir oturma yeri olmadıkça başka kişileri bindirmeleri ve yönetmelikte belirtilen sınırdan fazla yük taşımaları yasaktır.

Sürücü arkasında ayrı oturma yeri olan bisiklet, motorlu bisiklet ve sepetsiz motosikletlerle bir kiőiden fazlası taşınmaz.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

6077

Araç manevralarını düzenleyen kurallar:

Madde 67 – Manevralarda aşağıdaki kurallar uygulanır.

a) Sürücülerin, park yapmıő taşıtlar arasından çıkarken,duraklarken veya park yaparken taşıt yolunun sağına veya soluna yanaőırken, sağa veya sola dönerken, karayolunu kullananlar için tehlike doğurabilecek ve bunların hareketlerini zorlaőtıracak Şekilde davranmaları yasaktır.

b) Yönetmelikte belirtilen Şartlar dışında geriye dönmek veya geriye gitmek yasaktır. İzin verilen hallerde bu manevraları yapacak sürücüler, karayolunu kullananlar için tehlike veya engel yaratmamak zorundadır.

c) Dönüşlerde veya Şerit deęiőtirmelerde sürücülerin niyetlerini dönüş işaret iőıkları veya kol işareti ile açıkça ve yeterli Şekilde belirtmesi,iőaretlerin manevra süresince devam etmesi ve biter bitmez sona erdirilmesi zorunludur.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

*Yayalar, Hayvanla Çekilen veya Elle Sürülen Araçlarla
Hayvan Sürücülere ve Yarışlar Hakkında Kurallar*

Yayaların uyacakları kurallar:

Madde 68 – Yayaların uyacakları kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Yayalar, aşağıda sayılan haller dışında, taşıt yolu bitişiğinde ve yakınında yaya yolu, banket veya alan varsa burada yürümek zorundadır.

1. Yönetmelikte belirtilen tedbirler alınmak şartı ile diğer yayalar için ciddi rahatsızlık verecek boyutta eşyaları iten veya taşıyan kişiler ile, taşıt yolunun en sağ şeridinden fazla kısmını işgal etmemek, gece ve gündüz görüşün az olduğu hallerde de imkan oranında tek sıra halinde yürümek şartı ile bir yetkili veya görevli yönetiminde düzenli şekilde yürüyen yaya kabileleri taşıt yolu üzerinde yürüyebilirler.

2. Yayaların yürütmesine ayrılmış kısımların kullanılmasının mümkün olmaması veya bulunmaması hallerinde yayalar, bisiklet trafiğine engel olmamak şartı ile bisiklet yolunda bisiklet yolu yoksa taşıt yolu üzerinde, imkan oranında taşıt yolu kenarına yakın olmak şartı ile yürüyebilirler.

3. Her iki tarafında, yaya yolu ve banket bulunmayan veya kullanılır durumda olmayan iki yönlü trafiğin kullanıldığı karayollarında yaya kabileleri dışındaki yayalar, taşıt yolunun sol kenarını izlemek zorundadır.

b) Taşıt yolunun karşı tarafına geçmek isteyen yayaların taşıt yolunu, yaya ve okul geçidi ile kavşak giriş ve çıkışları dışında herhangi bir yerden geçmeleri yasaktır.

Yayalar, bu yerlerden geçerken;

1. Yaya ve okul geçitlerinin bulunduğu yerlerde, geçitte yayalar için ışıklı işaret varsa bu işaretlere uymak,

2. Geçitte yayalar için ışıklı işaret yoksa ve geçit sadece taşıt trafiği ışıklı işareti veya yetkili kişi tarafından yönetiliyorsa geçecekleri doğrultu açıldıktan sonra taşıt yoluna girmek,

3. Işıklı işaret veya yetkili kişilerin bulunmadığı geçitlerde veya kavşaklarda güvenlikleri açısından yaklaşan araçların uzaklık ve hızını göz önüne almak,

Zorundadırlar.

Ancak, yüz metre kadar mesafede yaya geçidi veya kavşak bulunmayan yerlerde yayalar, taşıt trafiği için bir engel teşkil etmemek şartı ile ve yolu kontrol

6078

ederek kendi güvenliklerini sağladıktan sonra en kısa doğrultuda ve en kısa zamanda taşıt yolunu geçebilirler.

c) Yaya yollarında, geçitlerde veya zorunlu hallerde taşıt yolu üzerinde bulunan yayaların, trafiği engelleyecek veya tehlikeye düşürecek şekilde davranışlarda bulunmaları veya buraları saygısızca kullanmaları yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan yayalar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Hayvanla çekilen, elle sürülen araçları sürenler ile hayvan sürücülerine ait kurallar:

Madde 69 – Yerleşim birimleri dışındaki karayolunda, taşıt yolu üzerinde zorunlu haller dışında hayvan bulundurmamak, karayollarının yasaklanmamış kesimlerinde ise hayvanla çekilen veya elle sürülen araçları, hayvanları, hayvan sürülerini ve binek hayvanlarını trafik kurallarına uymadan sürmek ve bunları sürme yeteneğinden yoksun kimselerin yönetimine vermek veya başı boş bırakmak yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, başıboş hayvan bırakma yasağına riayet etmeyerek trafik kazasına sebebiyet veren faile üç ay hafif hapis cezası uygulanır. ⁽¹⁾

Taşıt yolunu kullanmak zorunda olan hayvan sürü ve kümelerini sevk ve idare edenler yönetmelikte belirtilen usul ve şartlara uymak zorundadırlar.

Yarış ve koşulara ait kurallar:

Madde 70 – Yarış ve koşularda trafik güvenliği bakımından aşağıdaki kurallar uygulanır.

a) Bir il sınırı içindeki karayolları üzerinde yapılacak yarış ve koşular için o ilin valiliğinden,

b) Birden fazla il sınırları içindeki şehirlerarası karayolları üzerinde yapılacak milli ve milletlerarası yarış ve koşular için İçişleri Bakanlığından izin alınması zorunludur. Bu izin verilirken Bayındırlık Bakanlığının uygun görüşü alınır.

İzinsiz yapılan yarış ve koşular görevlilerce derhal durdurulur.

gösterilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Kurallar

Geçiş üstünlüğüne sahip araçlar ve sürme kuralları:

Madde 71 – Geçiş üstünlüğüne sahip araçlar öncelik sırasıyla şunlardır:

- a) Cankurtaran araçları, yaralı veya acil hasta taşıyan araçlar,
- b) İtfaiye araçları,
- c) Hükümlü veya sanığı takip eden veya emniyet ve asayiş korumak için acele olay yerine giden zabıta araçları,
- d) Bir trafik suçu işleyerek kaçan aracı takip eden veya trafik güvenliğini koruma veya trafik kazasına el koyma amacıyla olay veya kaza yerine gitmekte olan görevlilere ait araçlar,
- e) Alarm sırasında sivil savunma hizmetlerinde görevli bulunan araçlar,
- f) Koruma ile görevli ve korunan araçlar,

Bu araçlar görev halinde iken geçiş üstünlüğü hakkına sahiptir.

Bu hak, halkın can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamak, duyulur ve görünür geçiş üstünlüğü işaretini vermek şartı ile kullanılır.

Bu araçlar, bu Kanun ve yönetmelikte yazılı trafik kısıtlama ve yasaklarına bağlı değildir.

(1) *Bu maddenin, ikinci ve dördüncü fıkraları, 21/5/1997 tarih ve 4262 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile birleştirilmek suretiyle maddenin ikinci fıkrası olarak yeniden düzenlenmiştir.*

6079

Bunların birbirleriyle karşılaşmalarında birinin diğerine göre geçiş üstünlüğü yukarıda yazılı olan sıraya göredir.

Zorunluluk olmadığı hallerde geçiş üstünlüğünü kullanmak yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Zorunluluk olmadığı halde gereksiz geçiş üstünlüğü hakkını kullanan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazlarının kullanılması:

Madde 72 – Araçlarda ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazları yönetmelikte gösterilen şartlara uygun olarak ve kamunun rahat ve huzurunu bozmayacak şekilde kullanılabilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Kanun ve yönetmelikte belirtilen şartlara uymayan ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazları ile sürücünün izleme ve kullanma sahası içinde kalan görüntü cihazları araçlardan söktürülür.

Tedbirsiz ve saygısız araç sürme:

Madde 73 – **(Değişik birinci fıkrası: 17/10/1996 - 4199/27 md.)** Karayolunda araçların kamunun rahat ve huzurunu bozacak veya kişilere zarar verecek şekilde saygısızca sürülmesi, araçlardan bir şey atılması veya dökülmesi, seyir halinde sürücülerin cep ve araç telefonu ile benzer haberleşme cihazlarını kullanması yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Yaya ve okul geçitleri:

Madde 74 – Görevli bir kişi veya ışıklı trafik işaretleri bulunmayan, ancak başka bir trafik işareti ile belirlenmiş yaya veya okul geçitlerine yaklaşırken bütün sürücüler araçlarını yavaşlatmak ve bu geçitlerden geçen veya geçmek üzere bulunan kişilere ve öğrencilere ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Okul taşıtları:

Madde 75 – Okul taşıtlarının "DUR" işaretini yaktıkları hallerde bütün araçların durması zorunludur.

"DUR" işaretinin sadece öğrencilerin binmeleri veya inmeleri sırasında ve yönetmelikte belirtilen hallerde yakılması zorunludur.

Okul taşıtlarının çalıştırılması şartları, zamanları ve nitelikleri yönetmelikte belirtilir.

lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Demiryolu geçitleri:

Madde 76 – Demiryolu geçitlerinde:

a) Sürücülerin demiryolu geçitlerini, geçidin durumuna uygun olmayan hızla geçmeleri, ışıklı veya sesli işaretin vereceği "DUR" talimatına uymamaları, taşıt yolu üzerine indirilmiş veya indirilmekte olan tam veya yarım bariyerler varken geçide girmeleri yasaktır.

b) Işıklı işaret ve bariyerle donatılmamış demiryolu geçitlerini geçmeden önce, sürücülerin durmaları, herhangi bir demiryolu aracının yaklaşmadığına emin olduktan sonra geçmeleri zorunludur.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

6080

Çocuk, hasta ve sakat taşıtları, gözleri görmeyen yayalar, yürüyüş kolları:

Madde 77 – Bu Kanun açısından;

a) Çocuk, hasta ve sakatlara ait motorsuz taşıtların sürücülerine,yayalarla ilgili hükümler uygulanır.

b) Gözleri görmeyen ve yönetmelikte gösterilen özel işaret ve benzerlerini taşıyan kişilerin, taşıt yolu üzerinde bulunmaları halinde, bütün sürücülerin yavaşlamaları ve gerekiyorsa durmaları ve yardımcı olmaları zorunludur.

c) Bir yetkili veya görevli yönetimindeki yürüyüş kolları arasından geçmek yasaktır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmüne uymayan sürücüler 3 600 000 lira, (c) bendi hükmüne uymayan sürücüler 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Sürücülerin ve yolcuların koruyucu tertibat kullanma zorunluluğu:

Madde 78 – Belirli sürücülerin ve yolcuların, araçların sürülmesi sırasında koruyucu tertibat kullanmaları zorunludur.

Kullanma ve yolların özelliği gözetilerek hangi tip araçlarda sürücülerinin ve yolcularının şehiriçi ve şehirlerarası yollarda hangi şartlarda hangi koruyucu tertibatı kullanacakları ve koruyucuların nitelikleri ve nicelikleri ile emniyet kemerlerinin hangi araçlarda hangi tarihten itibaren kullanılacağı yönetmelikte belirtilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Karayolu üzerindeki park yerlerinde ücret almaya yetkililer:

Madde 79 – Karayolu üzeri park yerindeki araçlar için sadece karayolunun bakımından sorumlu kuruluş birimlerinde ücret alınabilir.

Bunlar dışında hiçbir gerçek veya tüzelkişi herhangi bir şekilde para alamaz. Bu park yerleri hiçbir şekilde kiralanamaz.

Park ücreti, alınma şekli ve diğer esaslar yönetmelikte belirtilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Diğer kurallar:

Madde 80 – Trafikle ilgili diğer kurallar ile tehlikeli madde taşıyan araçlar, çeken, çekilen araçlar, kol ve grup halinde seyreden araçlar ve hayvan sürüleri, taşıma sınırı ve gabari ölçüleri ile yük ve yolcu taşınması ile ilgili diğer kurallar ve şartlar yönetmelikte gösterilir.

YEDİNCİ KISIM

Trafik Kazaları

Trafik kazalarına karışanlar ile ilgili kurallar:

Madde 81 – Trafik kazalarına karışanlar:

a) Hareket halinde iseler trafik için ek bir tehlike yaratmayacak şekilde hemen durmak, kaza mahallinde trafik güvenliği için gereken tedbirleri almak,

b) Kazada ölen, yaralanan veya maddi hasar var ise bu kaza trafiği,can ve mal güvenliğini etkilemiyorsa, sorumluluğun saptanmasında yararlı olacak kanıt ve izler dahil, kaza yerindeki durumu değiştirmemek,

c) Kazaya karışan kişiler tarafından istendiği takdirde kimliğini, adresini, sürücü ve trafik belgesi ile sigorta poliçe tarih ve numarasını bildirmek ve göstermek,

d) Kazayı; yetkili ve görevli memurlara bildirmek, bunlar gelinceye kadar veya bunların iznini almadan kaza yerinden ayrılmamak,

6081

e) Sürücüsü, mal sahibi veya ilgili kişilerin bulunmadığı sırada araç, eşya veya yüklere zarar veren sürücüler, zarar verdikleri araç,eşya veya mülkün sahibini veya ilgili kişileri bulmak, ilgilileri bulamadıkları takdirde durumu tespit etmek ve zarar verilen şey üzerine yazılı bilgi bırakmak, ilgili zabıtaya en kısa zamanda bilgi vermek,

Zorundadırlar.

Yalnız maddi hasar meydana gelen kazalarda, kazaya dahil kişilerin tümü, yetkili ve görevli kişinin gelmesine lüzum görmezlerse, bunu aralarında yazılı olarak saptamak suretiyle kaza yerinden ayrılabilirler.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Anlaşma hali dışında maddi hasarlı, ölümlü veya yaralanmalı trafik kazalarında, zabitanın iznini almadan zaruret dışında olay yerinden ayrılan veya birinci fıkranın (b) bendi hükümlerine uymayan sürücüler 7 200 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu maddenin diğer hükümlerine uymayanlar 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Trafik kazalarında yükümlülük:

Madde 82 – Karayollarında meydana gelecek trafik kazalarına hemen el konmasını, ölü ve yaralıların taşınmasını veya yaralıların tedavisini veya sanıkların yakalanmasını sağlamak için,

a) Kaza yerinden geçmekte olan veya kazaya karışmış bulunan araçların sürücüleri kaza mahallinde ilk yardım önlemlerini almaya ve en yakın zabıtaya veya sağlık kuruluşuna haber vermeye ve yetkililerin talebi üzerine yaralıları en yakın sağlık kuruluşuna götürmeye,

b) Şehirlerarası akaryakıt istasyonlarında, sahipleri veya işletenleri, belirlenen standartlara uygun ilk yardım malzemesini her an kullanılabilir durumda bulundurmaya,

c) Tamirhane, servis istasyonu, garaj sahip ve sorumluları; tesislerine,ölüm veya yaralanma ile sonuçlanan bir kaza geçirmiş olduğu belli olan veya üzerinde suç belirtisi bulunan bir araç gelince gecikmeksizin zabıtaya haber vermeye ve bunları bir deftere işlemeye,

Zorunludurlar.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayanlar 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Trafik kazalarına el koyma ve bilirkişilik:

Madde 83 – Trafik kazalarına;

a) Adli yünden gereği yapılmak üzere mahalli genel zabıtaca,

b) Kazanın oluş nedenlerini,iz ve delillerini belirleyerek trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca el konulur.

Trafik zabıtasının görevli olmadığı veya bulunmadığı karayollarında meydana gelen kazalarda trafik kaza tespit tutanağı mahalli genel zabıtaca düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir.

Karayollarında meydana gelen ve yalnız maddi hasarla sonuçlanan trafik kazalarında tarafların anlaşması halinde ve fiil başka bir suç oluşturuyorsa adli kovuşturma yapılmaz ve Türk Ceza Kanununun 565 inci maddesi hükmü uygulanmaz.

Trafik kazalarında yolun trafiğe kapandığı hallerde; trafik zabıtası veya genel zabıta; iz ve delilleri kaybolmayacak şekilde işaretledikten ve gerekli işlemleri yaptıktan sonra, karayolunu trafiğe açmaya yetkilidir.

6082

Karayolunun trafiğe kapanmasına ölümlü ve hayati tehlike yaratan yaralanmalı kazalar neden olmuş ve bu kaza can, mal ve trafik güvenliğini etkiliyor ve başka bir yoldan geçiş verilemiyorsa Cumhuriyet savcısının gecikeceğinin anlaşılması halinde, gerekli işaretlemeler yapıp araç ve ölümler kenara alınarak durum bir tutanakla tespit edildikten sonra yol trafiğe açılır.

Trafik zabıtası, usul kanunlarına göre görevlendirilirse, trafik kazalarında bilirkişilik yapar.

Trafik kazaları, kaza tahkik memurluğu, bilirkişilik ve bunlarda aranacak şartlar ile diğer esaslar yönetmelikte gösterilir.

Trafik kazalarında sürücü kusurlarının tespiti ve asli kusur sayılan haller:

Madde 84 – Araç sürücülere trafik kazalarında;
a) Kırmızı ışıklı trafik işaretinde veya yetkili memurun dur işaretinde geçme,
b) Taşıt giremez trafik işareti bulunan karayoluna veya bölünmüş karayolunda karşı yönden gelen trafiğin kullandığı şerit, rampa ve bağlantı yollarına girme,
c) İki yönlü taşıt yollarında, karşı yönden gelen trafiğin kullandığı şerit veya yol bölümüne girme,
d) Arkadan çarpma,
e) Geçme yasağı olan yerlerde geçme,
f) Doğruyu değiştirme manevralarını yanlış yapma,
g) Şeride tecavüz etme,
h) Kavşaklarda geçiş önceliğine uymama,
i) Kaplamanın dar olduğu yerlerde geçiş önceliğine uymama,
j) Manevraları düzenleyen genel şartlara uymama,
k) Yerleşim birimleri dışındaki karayolunun taşıt yolu üzerinde, zorunlu haller dışında park etme veya duraklama ve her durumda gerekli tedbirleri almama,
l) Park için ayrılmış yerlerde veya taşıt yolu dışında kurallara uygun olarak park edilmiş araçlara çarpma,
Hallerinde asli kusurlu sayılırlar.
Ancak, kazada bu hareketlerden herhangi biri, kazaya karışan araç sürücülerinden birden fazlası tarafından yapılmış veya kaza bu hareketler dışında kurallarla, yasaklamalara, kısıtlamalara ve talimatlara uyulmaması nedenlerinden doğmuşsa, karayolunu kullananlar için kusur oranı yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Hukuki Sorumluluk ve Sigorta

BİRİNCİ BÖLÜM⁽¹⁾

İşletenin Hukuki Sorumluluğu

İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu⁽¹⁾

Madde 85 – (Değişik birinci fıkrası: 17/10/1996 - 4199/28 md.) Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.

(1) Sekizinci Kısım Birinci Bölüm başlığı ile 85 inci maddenin madde başlığı 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanununun 28 inci maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/28 md.) Motorlu araç ölümüne veya yaralanmaya sebebiyet vermiş ise, kazaya karışan aracın başkalarına devir ve temlik veya üzerinde bir hak tesisini önlemek amacıyla olaya el koyan Cumhuriyet Savcılıklarınca, aracın tescilli olduğu tescil kuruluşuna trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi için talimat verilir. Kaza anı ile Cumhuriyet Savcılığınca trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi arasında geçen süreler içinde kötü niyetle yapılan araç tescilleri hükümsüz sayılır. Şerhin konulduğu tarihten itibaren bir ay içerisinde, şerhin kaldırıldığına veya devamına ilişkin mahkeme kararı ibraz edilmediği takdirde bu şerh hükümsüz sayılır.

İşletilme halinde olmayan bir motorlu aracın sebep olduğu trafik kazasından dolayı işletenin sorumlu tutulabilmesi için, zarar görenin, kazanın oluşumunda işleten veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere ilişkin bir kusurun varlığını veya araçtaki bozukluğun kazaya sebep olduğunu ispat etmesi gerekir.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/28 md.) İşleten ve araç işleticisi teşebbüs sahibi, hakimnin takdirine göre kendi aracının katıldığı bir kazadan sonra yapılan yardım çalışmalarından dolayı yardım edenin maruz kaldığı zarardan da sorumlu tutulabilir. Ancak, bu durumda işletici teşebbüs sahibinin sorumlu kılınabilmesi için kazadan kendisinin sorumlu olması veya yardımın doğrudan doğruya kendisine veya araçta bulunanlara yahut kazaya taraf olan üçüncü kişilere yapılması gerekir.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/28 md.) İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur.

kurtulması veya sorumluluğun azaltılması:⁽¹⁾

Madde 86 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/29 md.)

İşleten veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi, kendisinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilerin kusuru bulunmaksızın ve araçtaki bir bozukluk kazayı etkilemiş olmaksızın, kazanın bir mücbir sebepten veya zarar görenin veya bir üçüncü kişinin ağır kusurundan ileri geldiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulur.

Sorumluluktan kurtulamayan işleten veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi, kazanın oluşunda zarar görenin kusurunun bulunduğunu ispat ederse, hakim, durum ve şartlara göre tazminat miktarını indirebilir.

Genel hükümlerin uygulanması:

Madde 87 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/30 md.)

Yaralanan veya ölen kişi, hatır için karşılıksız taşınmakta ise veya motorlu araç, yaralanan veya ölen kişiye hatır için karşılıksız verilmiş bulunuyorsa, işletenin veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin sorumluluğu ve motorlu aracın maliki ile işleteni arasındaki ilişkide araca gelen zararlardan dolayı sorumluluk, genel hükümlere tabidir.

Zarar görenin beraberinde bulunan bagaj ve benzeri eşya dışında araçta taşınan eşyanın uğradığı zararlardan dolayı işletenin veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin sorumluluğu da genel hükümlere tabidir.

Zarar verenlerin birden fazla olması:

Madde 88 – Bir motorlu aracın katıldığı bir kazada, bir üçüncü kişinin uğradığı zarardan dolayı, birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, bunlar müteselsil olarak sorumlu tutulur.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/31 md.) Birden fazla kişinin sorumlu olduğu durumlarda, bunlar arasındaki ilişki bakımından zarar, olayın bütün şartları değerlendirilerek paylaşılır. Özel durumlar ve özellikle araçların işletme tehlikeleri, zararın iç ilişkide başka türlü paylaşılmasını haklı göstermedikçe, işletenler ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri kusurları oranında zarara katlanırlar.

(1) Bu madde başlıkları, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

İşletenler veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri arasında zararın tazmini:⁽¹⁾

Madde 89 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/32 md.)

Birden çok motorlu aracın katıldığı bir kazada işletenlerden biri bedensel bir zarara uğrarsa, özel durumlar ve özellikle işletme tehlikeleri başka türlü paylaştırmayı haklı göstermedikçe, kazaya katılan araçların işletenleri ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri kendilerine düşen kusur oranında, zararını gidermekle yükümlüdürler.

İşletenlerden ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahiplerinden birine ait bir şeyin zarara uğraması halinde, zarar gören, ancak zarar veren işletenin veya araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kimsenin kusuru veya geçici olarak temyiz gücünü kaybetmesi veya zarar verene ait araçtaki bir bozukluk yüzünden zararın vuku bulunduğunu ispat etmesi halinde zarar veren işleten veya işleticinin bağlı olduğu teşebbüs sahibi tazminatla yükümlü tutulur.

Tazminatla yükümlü olan işletenler veya işleticinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri zarar gören işletene veya işleticinin bağlı olduğu teşebbüs sahibine karşı müteselsilen sorumludurlar.

Maddi ve manevi tazminat:

Madde 90 – Maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında Borçlar Kanununun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sigorta

Mali sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu:

Madde 91 – (Değişik: 17/10/1996 - 4149/33 md.)

İşletenlerin, bu Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur.

Zorunlu mali sorumluluk sigortasına ilişkin primler peşin ödenir. Ancak, Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık primlerin taksitler halinde tahsil edilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir.

(Değişik üçüncü fıkra: 14/7/2004-5217/12 md.) Sigorta yaptırmanın, sigorta şirketlerine ödeyecekleri sigorta priminin % 5'i oranındaki tutar, sigorta şirketi tarafından tahsil edildiği ayı takip eden ayın en geç 20'sine kadar İçişleri Bakanlığı Merkez Saymanlığı hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar bütçeye gelir kaydedilir.

Müşteriliğinin bağılı bulunduğu Bakanlığın onayı ile belirlenip Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince bastırılacak trafik sigortası pulunu, poliçe ve zeyilname ile birlikte işletenlere vermek zorundadırlar. İşletenler, zorunlu mali sorumluluk sigortasının yaptırıldığı göstermek amacıyla bu pulu araçlarının ön camına yapıştırmaya mecburdurlar.

Geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan araçlar trafikten men edilir.

Turistlere ait taşıtlarla, milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalar kapsamına giren yabancı plakalı taşıtların Türkiye'de geçerli milletlerarası anlaşmalarla kabul edilmiş sigortaları yoksa, bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye sınırlarına girişleri sırasında yapılır.

(Ek yedinci fıkra : 2/12/2004-5265/1 md.) Milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde, ortak savunma veya barış harekâtı çerçevesinde Türkiye'de harekât, eğitim veya tatbikat maksadıyla bulunmasına izin verilen yabancı silâhlı kuvvetlerin neden olabileceği hasar ve zararların tazmini konularının özel bir anlaşmayla düzenlendiği hallerde, bu kapsamda Türkiye'ye girecek yabancı askerî araçlar bakımından bu madde hükmü uygulanmaz.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Zorunlu mali sorumluluk sigortası dışında kalan hususlar:

Madde 92 – Aşağıdaki hususlar, zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışındadırlar.

a) İşletenin; bu Kanun uyarınca eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere karşı yöneltebileceği talepler,

(1) *Bu madde başlıkları, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

6085

b) İşletenin; eşinin, usul ve fûruunun, kendisine evlat edinme ilişkisi ile bağılı olanların ve birlikte yaşadığı kardeşlerinin mallarına gelen zararlar nedeniyle ileri sürebilecekleri talepler,

c) İşletenin; bu Kanun uyarınca sorumlu tutulmadığı şeye gelen zararlara ilişkin talepler,

d) Bu Kanunun 105 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre zorunlu mali sorumluluk sigortasının teminatı altında yapılacak motorlu araç yarışlarındaki veya yarış denemelerindeki kazalardan doğan talepler,

e) Motorlu araçta taşınan eşyanın uğrayacağı zararlar,

f) Manevi tazminata ilişkin talepler.

En az sigorta tutarları:

Madde 93 – **(Değişik: 17/10/1996 - 4199/34 md.)**

Zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartları, teminat tutarları ile tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağılı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.

Tarife ve talimatların tespitinde; araç türleri; coğrafi bölge; sigorta süresi içinde herhangi bir hasar ödemesine neden olmayan işletenlerin primlerinin indirilmesi yoluyla ödüllendirilmesi, hasar ödemesine neden olan işletenlerin primlerinin yükseltilmesi yoluyla cezalandırılması ve gerekli görülen diğer hususlar dikkate alınır.

Sigorta sözleşmesinin verilmesi ve işletenin değişmesi halinde yapılacak işlemler

Madde 94 – **(Birinci fıkra mülga: 25/6/1988 - KHK - 330/5 md.; Aynen kabul: 31/10/1990 - 3672/4 md.)**

(Değişik : 25/6/1988 - KHK - 330/5 md.; Aynen kabul:31/10/1990 - 3672/4 md.)

Sigortalı aracı işletenlerin değişmesi halinde, devreden kişi 15 gün içinde sigortacıya durumu bildirmek zorundadır.

Sigortacı sigorta sözleşmesini durumun kendisine tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde feshedebilir.

Sigorta fesih tarihinden onbeş gün sonrasına kadar geçerlidir.

(Beşinci fıkra mülga: 25/6/1988 - KHK -330/5 md.; Aynen kabul: 31/10/1990 - 3672/4 md.)

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayanlar 1 800 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Tazminatın azaltılması veya kaldırılması sonucunu doğuran haller:

Madde 95 – Sigorta sözleşmesinden veya sigorta sözleşmesine ilişkin kanun hükümlerinden doğan ve tazminat yükümlülüğünün kaldırılması veya miktarının azaltılması sonucunu doğuran haller zarar görene karşı ileri sürülemez.

Ödemede bulunan sigortacı, sigorta sözleşmesine ve bu sözleşmeye ilişkin kanun hükümlerine göre, tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda sigorta ettirene başvurabilir.

Zarar görenlerin çokluğu:

Madde 96 – Zarar görenlerin tazminat alacakları, sigorta sözleşmesinde öngörülen sigorta tutarından fazla ise zarar görenlerden her birinin sigortacıya karşı yöneltebileceği tazminat talebi, sigorta tutarının tazminat alacakları toplamına olan oranına göre indirime tabi tutulur.

Başka tazminat taleplerinin bulunduğunu bilmeksizin zarar görenlerin birine veya birkaçına kendilerine düşecek olandan daha fazla ödemede bulunan iyiniyetli sigortacı, yaptığı ödeme çerçevesinde, diğer zarar görenlere karşı da borcundan kurtulmuş sayılır.

6086

Doğrudan doğruya talep ve dava hakkı:

Madde 97 – Zarar gören, zorunlu mali sorumluluk sigortasında öngörülen sınırlar içinde doğrudan doğruya sigortacıya karşı talepte bulunabileceği gibi dava da açabilir.

Tedavi giderlerinin ödenmesi:

Madde 98 – Motorlu araçların sebep oldukları kazalarda yaralanan kimselerin ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta, klinikte, hastane ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri aracın zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigortacı başvurma tarihinden itibaren sekiz iş günü içinde ve zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları kapsamında öder.

(Değişik: 25/6/1988 - KHK - 330/6 md.; Aynen kabul: 31/10/1990 - 3672/5 md.)

Birden çok aracın karıştığı bir trafik kazasında zarar gören kişiler, araçların sigortacılarından herhangi birine veya 108 inci maddede belirtilen durumlarda Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına başvurarak zararın giderilmesini isteyebilirler. Giderleri ödeyen sigortacı veya Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı, ödediği miktarın sorumluluk oranlarına göre paylaşılmasını talep edebilir.

Zarara sebep olan aracın bilinmemesi veya geçerli bir zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunmaması veya sigortacının iflas etmesi veya çalınan aracın işletenin sorumlu tutulmaması hallerinde, birinci fıkrada belirtilen giderler, 108 inci maddede öngörülen Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı tarafından ödenir.⁽¹⁾

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sigortacılar, 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Tazminat ve giderlerin ödenmesi:

Madde 99 – Sigortacılar, hak sahibinin kaza veya zarara ilişkin tespit tutanağını veya bilirkişi raporunu, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren sekiz iş günü içinde zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları içinde kalan miktarları hak sahibine ödemek zorundadırlar.

Ödemeyi yapan sigortacı,ödenen miktarın sorumluluk oranlarında paylaşılmasını diğer sigortacılarından yazılı olarak talep eder. Diğer sigortacılar talep tarihinden itibaren sekiz iş günü içinde kendilerine düşen miktarı talepte bulunana öder.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sigortacılar, 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

İhtiyari mali sorumluluk sigortasına uygulanacak hükümler:

Madde 100 – Bu Kanunun sorumluluğun kaldırılması veya tazminatın azaltılmasına ilişkin 95 inci maddesi, doğrudan doğruya talep ve dava hakkına ilişkin 97 nci maddesi ve zamaşımına ilişkin 109 uncu maddesi ihtiyari mali sorumluluk sigortasında da uygulanır.

Sigorta sözleşmesi yapmaya yetkili sigorta şirketleri ve sigorta yapma zorunluluğu:

Madde 101 – Bu Kanunda öngörülen zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye'de kaza sigortası dalında çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükmüne uymayan sigorta şirketleri, 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Durumlar

Motorlu araç römorkları:

Madde 102 – Bir römorkun veya yarı römorkun veya çekilen bir aracın sebep olduğu zarardan dolayı, çekicinin işleteni, motorlu aracı işletenin sorumlulu-

(1) Bu maddede geçen "Garanti Fonu" ibaresi 21/2/2001 tarih ve 4629 sayılı Kanunun 6 ncı

ğuna ilişkin hükümlere göre sorumlu tutulur. Çekilen araçla ilgili olarak sorumluluk genel hükümlere tabidir.

Çekicinin sorumluluk sigortası, çekiciyi işletenin, römorkun sebep olduğu zarardan dolayı sorumluluğunu da kapsar.

İnsan taşımada kullanılan römorklar, römork için ek bir sorumluluk sigortası yaptırılarak tüm katarın en az zorunlu mali sorumluluk sigortası tutarlarının kapsamına girmesi sağlanmadıkça, trafiğe çıkarılamaz.

Motorsuz taşıtlar ve motorlu bisiklet:

Madde 103 – Motorsuz taşıtlar ile motorlu bisiklet sürücülerinin hukuki sorumluluğu genel hükümlere tabidir.

Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunanlar:

Madde 104 – Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunan teşebbüslerin sahibi, gözetim, onarım, bakım, alım - satım, araçta değişiklik yapılması amacı ile veya benzeri bir amaçla kendisine bırakılan bir motorlu aracın sebep olduğu zararlardan dolayı; işleten gibi sorumlu tutulur. Aracın işleteni ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan sigortacısı bu zararlardan sorumlu değildir.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/35 md.) Yukarıda yazılı teşebbüs sahipleri kendilerine bırakılan motorlu araçların tümünü kapsamak üzere esasları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilecek bir zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmaya ve denetimlerde bu sigortanın yapıldığını belgelemeye mecburdurlar.

İşletenin sorumluluk sigortasına ilişkin hükümler, burada da uygulanır.

Motorlu araçları mesleki veya ticari amaçlar için elinde bulunduran teşebbüs sahipleri bu araçların yönetmelikte gösterilecek biçimde bir defterini tutmakla yükümlüdürler.

(Değişik : 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan teşebbüs sahipleri, 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

(Ek : 17/10/1996 - 4199/35 md.) İkinci fıkrada sözü edilen sigortayı yaptırmayan teşebbüs sahiplerinin bu işyerleri, mahallin en büyük mülki amirince 15 güne kadar faaliyetten men edilir.

Yarışlar:

Madde 105 – Yarış düzenleyicileri, yarışa katılanların veya onlara eşlik edenlerin araçları ile gösteride kullanılan diğer araçların sebep olacakları zararlardan dolayı motorlu araç işleteninin sorumluluğuna ilişkin hükümler uyarınca sorumludurlar.

Yarışçıların veya onlarla birlikte araçta bulunanların uğrayacakları zararla, gösteride kullanılan araçların uğradıkları zararlardan dolayı sorumluluk genel hükümlere tabidir.

Yarış düzenleyicilerinin, yarışa katılanların ve yardımcı kişilerin yarış esnasında üçüncü kişilere karşı olan sorumluluklarını karşılamak üzere bir sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur. Bu gibi yarışlara izin vermeye yetkili olan makamın talebi üzerine Ticaret Bakanlığı durum ve şartlara göre en az sigorta tutarlarını belirlemekle görevlidir. Motorlu araçlar için yapılacak sigortalarda en az sigorta tutarları zorunlu mali sorumluluk sigortasındaki tutarlardan az olamaz. Bu Kanunun zarar görenin doğrudan doğruya sigortacıyı dava edebilmesine ilişkin 97 nci maddesi hükümleri ile zarar görenlerin birden çok olması haline ilişkin 96 ncı maddesi hükümleri burada da uygulanır.

Yetkili makamdan izin alınmaksızın düzenlenen bir yarışta vukubulan zararlar, zarara sebep olan motorlu aracın sorumluluk sigortacısı tarafından karşılanır. Böyle bir durumda, sigortacı, yarış için özel bir sigortanın yapılmamış olduğunu bilen veya gerekli özenin gösterilmesi halinde bilebilecek olan işleten veya işletenlere rücu edebilir.

(Değişik : 4/7/1988 - KHK - 336/1 md.; Aynen kabul: 7/2/1990 - 3612/59 md.) Bu madde hükümleri ortalama hızı saatte en az elli kilometrenin üstünde olan veya ulaşılabilecek hıza göre değerlendirme yapılması öngörülen motorlu araç veya bisiklet sporu gösterilerinde uygulanır. Bu hükümler, yarış güzergahının diğer trafiğe kapatılması halinde de geçerlidir. İçişleri Bakanlığı bu madde hükümlerinin, başka yarışlar bakımından da uygulanmasına karar verebilir.

Devlete ve Kamu Kuruluşlarına Ait Araçlar

Madde 106 - (Değişik: 25/6/1988 - KHK - 330/7 md.; Aynen kabul: 31/10/1990 - 3672/6 md.)

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır. Bu kuruluşlar, 85 inci maddenin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere 101 inci maddedeki şartları haiz milli sigorta şirketlerine mali sorumluluk sigortası yaptırmakla yükümlüdürler.

Çalınan veya gasbedilen araçlarda sorumluluk:

Madde 107 – Bir motorlu aracı çalan veya gasbeden kimse işleten gibi sorumlu tutulur. Aracın çalınmış veya gasbedilmiş olduğunu bilen veya gereken özen gösterildiği takdirde öğrenebilecek durumda olan aracın sürücüsü de onunla birlikte müteselsilen sorumludur. İşleten, kendisinin veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerden birinin, aracın çalınmasında veya gasbedilmesinde kusurlu olmadığını ispat ederse, sorumlu tutulamaz. İşleten, sorumlu olduğu durumlarda diğer sorumlulara rücu edebilir.

Aracın çalındığını veya gasbedildiğini bilerek binen yolculara karşı sorumluluk, genel hükümlere tabidir.

Çalınmış veya gasbedilmiş motorlu araç bir olaya sebep olmuş ise, işleten de sorumlu değilse kişiye gelen zararlar, 108 inci madde uyarınca Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı tarafından karşılanır. ⁽¹⁾

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı ⁽¹⁾

Madde 108 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/36 md.)

Bu Kanuna göre, zorunlu mali sorumluluk sigortasına tabi motorlu araçların sebep olacakları zararların, aşağıdaki durumlarda işletenin sorumluluğuna ilişkin kurallar uyarınca geçerli teminat tutarları dahilinde karşılanması amacıyla, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde bir Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı oluşturulur.

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına aşağıdaki durumlarda başvurulur:

a) Kazayı yapan motorlu aracın tespit edilmemesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için,

b) Kazanın meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dahilinde zorunlu mali sorumluluk sigortasını yaptırmamış olan işletenlerin neden olduğu bedensel zararlar için,

c) Zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigortacının malî bünye zafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde sigortacının ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedensel zararlar için ⁽²⁾

d) 8 inci maddenin (b) bendi ile 107 nci maddenin son fıkrasında öngörülen durumlar için.

Kazaya sebep olan aracın işletenin sonradan bulunması halinde Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı, işletene ve sigortacısına rücu edebilir; diğer durumlarda da Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabının sorumlulara başvurma ve sigortacının iflas masasına katılma hakları saklıdır.

(1) Bu maddede geçen ve takip eden madde başlığı olan "Garanti Fonu" ibaresi 21/2/2001 tarih ve 4629 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle "Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu bentte geçen "malî bünye zafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da" ibaresi 17/6/2003 tarihli ve 4896 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile eklenmiştir.

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabının gelirleri, zorunlu mali sorumluluk sigortası için tahsil edilen toplam primlerin yüzde biri oranında sigorta şirketlerince ödenecek katılma payları ile sigorta yaptıranlardan safi primlerin yüzde ikisi oranında tahsil edilecek katılma paylarından oluşur. Bakanlar Kurulu bu oranları binde beşe kadar indirmeye veya tekrar kanuni sınırlarına kadar yükseltmeye yetkilidir.

Sigorta araçları, sigorta yaptıranlardan yukarıdaki fıkra hükmü gereğince tahsil ettikleri katılma paylarını, tahsilatı takip eden ayın 15'ine kadar ilgili sigorta şirketlerine intikal ettirirler.

Sigorta şirketleri; kendileri tarafından ödenmesi gereken bir takvim yılına ilişkin katılma paylarını takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar; sigorta yaptıranlardan tahsil edilen katılma paylarını ise ertesi ayın sonuna kadar Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına yatırır.

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına zamanında ve tam olarak yatırılmayan katılma payları ve gecikme zamları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

(Değişik son cümle: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Ayrıca, söz konusu yükümlülüğü yerine getirmeyen şirketler 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabının gelir ve giderleri ile işlemleri, Hazine Müsteşarlığınca her yıl denetlenir.

Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabının kuruluşuna, işleyişine, Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı varlıklarının nemalandırılmasına, Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabından yapılacak ödemelere ve diğer hususlara ilişkin esaslar Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğinin görüşü alınarak, Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. ⁽¹⁾

---

(1) Bu maddenin başlığında yer alan "Garanti Fonu" ibaresi ile içinde geçen "Garanti Fonu", "fon" ve "fon hesabı" ibareleri 21/2/2001 tarih ve 4629 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle "Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

6088-2
6089

BEŞİNCİ BÖLÜM Ortak Hükümler

Zamanaşımı:

Madde 109 – Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde, kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar.

Dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörmüş bulunursa, bu süre, maddi tazminat talepleri için de geçerlidir.

Zamanaşımı, tazminat yükümlüsüne karşı kesilirse, sigortacıya karşı da kesilmiş olur. Sigortacı bakımından kesilen zamanaşımı, tazminat yükümlüsü bakımından da kesilmiş sayılır.

Motorlu araç kazalarında tazminat yükümlülerinin birbirlerine karşı rücu hakları, kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirdikleri ve rücu edilecek kimseyi öğrendikleri günden başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar.

Diğer hususlarda, genel hükümler uygulanır.

Yetkili mahkeme:

Madde 110 – Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentanın bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi, kazanın vukubulduğu yer mahkemesinde de açılabilir.

Sorumluluğa ilişkin anlaşmalar:

Madde 111 – Bu Kanunla öngörülen hukuki sorumluluğu kaldıran veya daraltan anlaşmalar geçersizdir.

Tazminat miktarlarına ilişkin olup da, yetersiz veya fahiş olduğu açıkça belli olan anlaşmalar veya uzlaşmalar yapıldıkları tarihten başlayarak iki yıl içinde iptal edilebilir.

DOKUZUNCU KISIM

Adli Kovuşturma ve Cezaların Uygulanması

BİRİNCİ BÖLÜM

Adli Kovuşturma

Bu Kanundaki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkileri:

Madde 112 – (Değişik birinci fıkra : 8/3/2000 - 4550/2 md.) Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki; hafif para cezasını veya bununla birlikte hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılır.

Bu Kanunda yazılı suçları işleyenler hakkındaki duruşmalar, 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin (A) bendindeki yer ve aynı Kanununun 4 üncü maddesindeki zaman kayıtlarına bakılmaksızın sözü edilen kanun hükümlerine göre yapılır.

Trafik suçlarına ait kesinleşen karar örnekleri, sürücülerin sicillerine işlenmek üzere mahkemelerce ilgili trafik şubelerine gönderilir.

Bu Kanuna göre görülen davalar, diğer kanunlara göre görülen davalarla birleştirilemez.

6090

Bu Kanunun uygulanmasında, suçun tekrarından söz edilen maddelerinin dışında tekerrür hükümleri uygulanmaz.

Bu Kanuna göre verilen hükümlere diğer kanunlara göre; diğer kanunlara göre verilen hükümler bu Kanuna göre işlenen suçlarda tekerrüre esas olmaz.

Bu Kanunda yer alan "Suçun Tekrarından" maksat, daha önce verilmiş hükmün kesinleşme tarihinden itibaren bir yıl içinde aynı suçun tekrar işlenmesidir.

Askeri araçları süren kişiler ile asker kişilerin bu Kanunda yazılı suçlarla ilgili davalarına da bu mahkemelerde bakılır.

Askeri görev ve hizmetlerin yürütülmesi sırasında askeri araç sürücülerinin asker kişilere karşı işledikleri trafik kazaları ile ilgili suçlarda 353 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Bu Kanunun; hafif para cezası veya hafif para cezası ile birlikte hafif hapis cezası yanında veya tek başına belgelerin geri alınması, iptali veya işyerlerinin kapatılması cezası öngörülmüş olan maddelerindeki suçlarda, Türk Ceza Kanununun 119 uncu maddesindeki "Kanun maddesinde ayrıca bir meslek veya sanatın tatili cezasının bulunması bu madde hükmünün uygulanmasına engel olmaz" hükmü uygulanmaz.

Duruşmasız olarak bakılacak davalar:

Madde 113 – (Mülga: 3/11/1988 - 3493/53 md.)

İKİNCİ BÖLÜM

Cezaların Uygulanması

Suç ve ceza tutanakları:

Madde 114 – (Değişik: 18/1/1985-KHK 245/13 md.; Değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/13 md.)

Bu Kanunda yazılı Trafik suçlarını işleyenler hakkında yetki sınırları içinde Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı personeli ile Karayolları Genel Müdürlüğünün ilgili biriminin il ve ilçe kuruluşlarında görevli ve yetkili kılınmış personelince suç veya para cezasına dair tutanak düzenlenir.

Birkaç trafik suçunun bir arada işlenmesi halinde her suç için ayrı ceza uygulanır.

(Değişik fıkralar : 3/11/1988 - 3493/48 md.)

Yargı yetkisine giren suçlarla ilgili tutanağın bir sureti ilgili mahkemeye 7 iş günü içinde gönderilir.

Para cezaları yetkili memurlarca derhal tahsil edilir. Bu tahsilat makbuz karşılığında yapılır. Bu makbuzlar damga vergisinden muaftır.

Para cezaları derhal tahsil olunamadığı takdirde "ceza tutanağı" tanzim edilir ve bir sureti Maliye Bakanlığınca belirlenecek birime veya kuruma 7 iş günü içinde gönderilir.

(1) Birinci fıkraya göre yetkili kılınmış personel, sayman mutemeti olarak görevlendirilmeden, makbuz karşılığı para cezası tahsil eder.

(Mülga yedi ve sekizinci fıkralar: 3/11/1988 - 3493/48 md.)

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 3/7/2003-4916/32 md.) Trafik para cezaları kredi kartı ile de ödenebilir. Kredi kartı ile yapılan tahsilatın saymanlık hesaplarına aktarılma süresi ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

(1) Bu fıkrada yer alan "ilgili mal sandığına" ibaresi,16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle "Maliye Bakanlığınca belirlenecek birime veya kuruma" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

6091

Para cezalarının ödenme süresi:

Madde 115 – (Değişik: 3/11/1988 - 3493/49 md.)

(Değişik birinci fıkra: 16/7/2004 – 5228/46 md.) Ödeme derhal yapılmadığı takdirde para cezalarının, tutanağın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekir. Bir ay içinde ödenmeyen cezalar için her ay % 5 faiz uygulanır. Aylık faizin hesaplanmasında ay kesirleri tam ay olarak dikkate alınır. Bu suretle bulunacak tutar cezanın iki katını geçemez.

Süresinde ödenmeyen para cezaları için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümleri uygulanır.

Bu para cezaları, Maliye ve Gümrük Bakanlığının Sayman mutemetlerine, mal sandıklarına veya 114 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre yetkili kılınmış personele ödenebileceği gibi, banka veya PTT aracılığı ile de ödenebilir,

116 ncı maddede öngörülen itiraza ilişkin hüküm saklı kalmak üzere, para cezaları ile mahkemelerce verilen ve sadece hafif para cezalarına ait olan hükümler kesindir.

Tescil plakasına göre tutanak düzenlenmesi:

Madde 116 – (Değişik birinci fıkra: 25/6/1988 - KHK - 330/8 md.; Aynen Kabul: 31/10/1990 - 3672/7 md.) Trafiki tehlikeye düşürecek, engel olacak şekilde veya yasaklanmış yerlerde park etmiş araçlara veya trafik kural ve yasaklarına aykırı davranışları belirlenmiş bulunan, karayolları ağırlık kontrol mahallerinde işaret, ışık, ses veya görevlilerin ikazına rağmen tartı sistemine girmeden seyrine devam eden ve sürücüsü tespit edilemeyen araçlara tescil plakalarına göre ceza veya suç tutanağı düzenlenir.

Para cezasının ödenmesi gerektiği hallerde trafik kaydında araç sahibi olarak görülen kişiye cezayı ödemesi için posta yoluyla tebligat yapılır, bu şekilde tebliğ edilemeyen tutanaklar ilgili tahsil dairesinin ilân asmaya mahsus yerinde liste halinde ilân edilir, ilân tarihini takip eden otuzuncu gün tebligat yapılmış sayılır ve bu cezalar 114 ve 115 inci maddelerde belirtilen şekilde takip ve tahsil olunur. ⁽¹⁾

Bu şekilde uygulanan ceza ve cezaları için araç sahipleri cezanın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili mahkemeye itiraz edebilirler.

İtiraz ödemeyi ve ödeme ile ilgili süreyi durdurur.

İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

(Son fıkra mülga: 3/11/1980 - 3493/53 md.)

Madde 117 – (Mülga: 18/1/1985 - KHK 245/16 md.;Aynen kabul: 28/3/1985-3176/16 md.)

Ceza puanı uygulaması, puanlama ve trafik kazası nedeniyle sürücü belgelerinin geri alınması: ⁽²⁾

Madde 118 – Bu Kanunun suç saydığı bir fiilden dolayı haklarında ceza uygulanan sürücülere,aldıkları her ceza, için esasları yönetmelikte belirlenen ceza puanları verilir.

(Değişik : 17/10/1996 - 4199/37 md.) Trafik suçunun işlendiği tarihten geriye doğru bir yıl içinde toplam 100 ceza puanını dolduran sürücülerin sürücü belgeleri 2 ay süre ile geri alınır ve eğitime tabi tutulurlar.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/37 md.) Aynı yıl içinde ikinci defa 100 puanı dolduran sürücülerin sürücü belgeleri 4 ay süre ile geri alınarak psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulurlar. Muayene sonucunda sürücülük yapmasına engel hali bulunmayanların belgeleri, süresi sonunda iade edilir.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/37 md.) Bir yıl içinde üç defa 100 ceza puanını dolduran sürücülerin sürücü belgeleri süresiz olarak iptal edilir.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/37 md.) Ölümle sonuçlanan trafik kazalarına asli kusurlu olarak sebebiyet veren sürücülerin sürücü belgeleri ise 1 yıl süre ile geri alınır.

(1) Bu fıkrada yer alan "ödemesi için tebligat yapılır ve" ibaresi,16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle "ödemesi için posta yoluyla tebligat yapılır, bu şekilde tebliğ edilemeyen tutanaklar ilgili tahsil dairesinin ilân asmaya mahsus yerinde liste halinde ilân edilir, ilân tarihini takip eden otuzuncu gün tebligat yapılmış sayılır ve" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) Bu madde başlığı, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanunun 37 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

6092

Ceza puanlarının tespit ve uygulanmasına ait usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde ve diğer ilgili maddelerdeki hükümlere göre sürücü belgeleri geri alınanlardan, geri alma süresi içinde araç kullandığı tespit edilenler, bu Kanunun 36 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre cezalandırılırlar.

İşlenen suçlar nedeniyle sürücü belgelerinin geri alınması ve yerine getirilmesi:

Madde 119 – (Değişik birinci fıkra: 17/10/1996 - 4199/38 md.) Sürücü belgeleri, belge alındıktan sonra bu Kanunun 41 inci maddesinin (e) bendinde yazılı suçlardan biri ile mahkumiyet halinde süresiz geri alınır.

Diğer cürümlerden mahkumiyeti halinde, mahkemece ceza süresini geçmemek üzere geçici olarak sürücü belgelerinin geri alınmasına da karar verilebilir.

Geçici olarak sürücü belgesinin geri alınması hürriyeti bağlayıcı ceza hükümlerinin infazından sonra yerine getirilir.

Zamanaşımı:

Madde 120 – Hafif para cezaları dışındaki para cezalarında zamanaşımı süresi beş yıldır.

Yönetmelikte yer alacak diğer esaslar:

Madde 121 – Para cezalarının tahsilinde ve takibinde uygulanacak esas ve usuller ile kullanılacak makbuzun, suç ve ceza tutanağının şekli ve kullanma esasları ile Bayındırlık Bakanlığı mensuplarından hangi niteliklere sahip kişilerin, hangi şartlarda, suç ve ceza tutanağı düzenleyeceği, genel zabıtaya mensup kişilerin bu Kanuna göre düzenleyecekleri tutanaklar hakkında yapılacak işlemler, yetki sınırları, koordinasyon ve işbirliği esasları İçişleri, Maliye ve Bayındırlık bakanlıklarınca müştereken çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Makbuz ve tutanaklar Maliye Bakanlığınca bastırılır ve trafik kuruluşlarına dağıtım sağlanır.

ONUNCU KISIM

Eğitim, Okullar ve Çocuk Eğitimi Parkları

Trafik eğitimi ve denetimi:

Madde 122 – Öğrenim kurumları dışında gerçek ve tüzel kişilerin karayolunu kullananların eğitimi ile ilgili çalışmalarını konu ve kapsam yönünden tespite ve uygulama yönünden denetlemeye Emniyet Genel Müdürlüğünün koordinatörlüğünde Emniyet ve Karayolları Genel Müdürlükleri yetkilidir.

Eğitim çalışmalarının konu ve kapsamı ile uygulama esasları, denetleme usulleri yönetmelikte gösterilir.

Sürücü kursları:

Madde 123 – (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/14 md.; değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/14 md.)

Motorlu taşıt sürücüsü yetiştirmek, yetişmiş olanlara sınav sonucu sertifika vermek, trafik ile ilgili öğretim ve eğitim yaptırmak üzere kamu kurumları ile diğer hakiki ve hükmi şahıslara Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca ilgili mevzuatına göre sürücü kursları açma izni verilir.

Sürücü kurslarının sürücü belgesi cinslerine göre sınıflandırılması, hangi sınıf kursun kimler tarafından açılabilceği, öğretim ve eğitim konuları ile metodu, kurs süreleri, kurslar için eğitim ve öğretimde kullanılacak bina, araç, ge-

6093

reç ve teçhizatın nitelik ve niceliği, teminat miktarları, sertifika sınavlarının esas ve usulleri, sertifika aranmayacak sürücü belgesi sınıfları ve bunların sınavları İçişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca çıkartılan yönetmelikle belirlenir.

(Değişik : 17/10/1996 - 4199/39 md.) Ancak, gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurs açılmayan il ve ilçelerde bu kurslar devlet tarafından açılabilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine ve yönetmelikteki şartlara uymadıkları, mülki idare amirlerince görevlendirilen yetkililer veya Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri tarafından tespit edilen kursların sahiplerine, olayın özelliğine göre belirlenecek süre içinde şartlara uymaları yazılı olarak bildirilir. Bu süre içinde şartların yerine getirilmemesi halinde kurs sahipleri 18 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca, kurs onbeş günden az olmamak üzere mülki amirlerce geçici olarak kapatılır. Bu süre 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümleri uyarınca gerekli işlemler sonuçlandırılıncaya kadar uzatılır.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Belge alınmadan açılan kursların sahipleri üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ve 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, belge alınmadan açılan kurslar zabıtaca kapatılır.

Çocuk trafik eğitim parkları:

Madde 124 – Okul öncesi çocuklara ve ilköğretim öğrencilerine trafik bilgisi vermek ve kurallara uyma alışkanlığı kazandırmak amacı ile il özel idareleri ve belediyeler, yeteri sayıda ücretsiz çocuk trafik eğitim parkı yapar ve belediyeler gerçek veya tüzelkişilere de yapma izni verebilir.

(Değişik: 17/10/1996 - 4199/40 md.) Çocuk trafik eğitim parklarının yapılma, açılma, eğitim, denetim ve çalışma esasları ile diğer hususlar İçişleri, Bayındırlık ve İskan Bakanlıklarının görüşleri alınarak Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak Yönetmelikle düzenlenir.

Okul, radyo ve televizyonlarda trafik eğitimi: (1)

Madde 125 – **(Değişik birinci fıkra: 17/10/1996 - 4199/41 md.)** Milli Eğitim Bakanlığınca, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında ders programlarına eğitim amacı ile zorunlu uygulamalı trafik ve ilk yardım dersleri konulur. Bu dersler için valilik ve kaymakamlıkça yükseköğrenim görmüş emniyet görevlileri görevlendirilebilir.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/41 md.) Üniversite ve yüksekokullar ile lise ve dengi okullarda, zorunlu trafik, ilk yardım ve motor derslerinden başarılı olanlar, sürücü kurslarında, bu derslerden Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikteki esaslara göre sınava girmek kaydıyla muaf tutulabilirler.

(Ek: 17/10/1996 - 4199/41 md.) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yayın yapan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi gereğince yapacakları haftalık eğitim programlarının en az 30 dakikasını trafik eğitimi ile ilgili programlara ayırmak zorundadırlar. **(Ek Cümle: 21/5/1997-4262/4 md.)** Bu fıkra hükümlerine uymayan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar hakkında 13.4.1994 tarih ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Silahlı Kuvvetler bünyesindeki birlik ve er eğitimi merkezlerine eğitim amacı ile yeteri kadar trafik dersi konulması Genelkurmay Başkanlığınca düzenlenir.

(1) Bu madde başlığı, 17/10/1996 tarih ve 4199 sayılı Kanununun 41 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

6094

ONBİRİNCİ KISIM Çeşitli Hükümler

Olağanüstü hallerde ve savaşta karayolunda trafiğin düzenlenmesi ve denetimi:

Madde 126 – Olağanüstü hallerde ve savaşta karayolunun kullanılması, trafiğin düzenlenmesi ve yönetimi esasları Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak yönetmelikle belirtilir.

Bariyer, bu düzenleme ve yönetimi denemek için yapılacak manevra ve tatbikatlarda Genelkurmay Başkanlığının istemi üzerine özel uygulamalar yapılabilir.

Madde 127 – **(Mülga: 18/1/1985 - KHK 245/16 md.)**

Terkedilen, hasara uğrayan veya uzun süre park edilen araçlar:

Madde 128 – Yolu kullananları uzun süre etkileyecek şekilde park edilmiş, terkedilmiş veya hasara uğramış araçların kaldırılıp götürülmesine trafik zabıtası yetkilidir.

Trafik hizmetleri geliştirme fonu:

Madde 129 – **(Mülga: 21/2/2001 - 4629/6 md.)**

6095

İlgili bakanlık ve kuruluşlarla işbirliğini sağlama:

Madde 130 – Bu Kanunun uygulanmasında trafik hizmetleri açısından İçişleri Bakanlığı ile işbirliği içinde çalışması gereken ilgili bakanlık ve kuruluşlarla belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarının esasları, işbirliğini sağlayacak biçimde yönetmelikte düzenlenir.

Kağıtların ve plakaların basım ve dağıtımı ile ilgili gelirden pay ayrılması:

Madde 131 – **(Değişik: 19/4/1989 - 3538/2 md.)**

Trafik şube veya bürolarında ve Milli Eğitim Bakanlığınca açılma izni verilmiş motorlu taşıt sürücülerini kurslarında iş sahipleri ve kursiyerlerce verilmesi ve kullanılması lüzumlu basılı

tespit edilir.

Basılı kağıtlar ile plakalar Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunca bastırılır ve maliyetleri nazari itibara alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunca birlikte tespit edilecek bedel mukabilinde il merkezlerinde veya kuruluşu bulunan ilçelerde,adı geçen Federasyonca İçişleri Bakanlığının tespit edeceği esaslara göre verilir.

(Değişik: 21/2/2001 - 4629/6 md.) Basılı kağıtlar ve plakaların tespit edilen bedel üzerinden satışının federasyona sağladığı net gelirin %60'ı, her yıl Şubat ayı sonuna kadar İçişleri Bakanlığı Merkez Saymanlığı hesabına yatırılır. Yatırılan bu miktarlar, Emniyet Genel Müdürlüğü hizmetlerinde kullanılmak üzere, Maliye Bakanlığınca bir yandan bütçeye özel gelir, diğer yandan Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinde mevcut tertiplere ödenek ya da açılacak özel tertiplere özel ödenek kaydedilir. Gelirin kalanı Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna aittir. Özel ödenek kaydedilen tutarlardan harcanmayan miktarlar ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydedilir. Ad ve/veya soyad veya tescil edilmiş ticari unvan ihtiva eden plaka satışlarından elde edilen gelirler ile emniyet hizmetleri karşılığında tahsil edilmeleri Maliye Bakanlığınca uygun görülen diğer hizmet gelirleri hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır.

Basılı kağıtlardan, 210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanunu kapsamına giren sürücü belgeleri Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşü alınarak Emniyet Genel Müdürlüğünce bastırılır. Sürücü belgelerinin değerli kağıt bedeli Emniyet Genel Müdürlüğünce Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenir.

Sürücü belgelerinin bedeli dışında kalan hizmet ve malzemenin karşılığı olan ücretler İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunca birlikte tespit edilir. Sürücü belgelerinin verilmesi ve yenilenmesi hizmetlerinden elde edilen gelirin tamamı Türk Polis Teşkilatı Güçlendirme Vakfına aittir. Buna dair usul ve esas ile diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

Bilgi işlem merkezinin faaliyeti:

Madde 132 – Araçların, sürücülerin ve trafik suçu işleyenlerin sicilleri, bunlara ait hukuki ve teknik değişiklikler ile diğer gerekli ve istatistiki bilgilere ait kayıtlar ve hizmetler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki Bilgi İşlem Merkezi tarafından tutulur ve yürütülür.

Araçların trafiğe çıkarılmalarında kısıtlama ve yasaklamalar:

Madde 133 – Trafiğin ve karayolu yapısının büyük ölçüde etkilendiği karayollarında ikili ve çok taraflı anlaşma hükümleri saklı kalmak üzere, uluslararası transit ve yurt içi taşımalar belirli gün ve saatlerde kısıtlanabilir veya yasaklanabilir.

Kısıtlama ve yasaklamalar Bayındırlık, Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca tespit ve ilan edildikten sonra uygulanır.

Okul geçidi görevlisi:

Madde 134 – Okul geçitlerinde, trafik zabıtasınca verilmiş belgesi bulunan ve özel kıyafet veya işaret taşıyan kişiler, görev sırasında trafik yönetimi açısından görevli kişilerin yetkilerine sahiptir.

6096

Okul geçitlerinde görevli olarak çalışabileceklerde aranacak nitelikler, bunların hangi şartlarda,zaman ve sürelerle görev yapacakları, kıyafetleri veya taşıyacakları işaretler ile diğer hususlar yönetmelikte belirtilir.

Okul geçidi görevlisinin talimatına uymayanlar hakkında duyuru üzerine trafik zabıtasınca, eylemine uyan madde hükmüne göre işlem yapılır.

Yönetmelikler:

Madde 135 – Bu Kanunla ilgili Karayolları Trafik Yönetmeliği,ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının koordinatörlüğünde, Bayındırlık ve Ulaştırma bakanlıklarınca müştereken, bu Kanunda çıkarılması öngörülen diğer yönetmelikler ilgili bakanlıklarca kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır ve Resmi Gazete'de yayımlanır.

Ticari taşıt kullanma belgesi:

Ek Madde 1 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Ticari amaçla çalışan taksi, dolmuş, minibüs ve otobüs gibi taşıtlarla yolcu taşımacılığı; kamyon, kamyonet, triportör ve benzeri taşıtlarla yük taşımacılığı yapmak isteyen sürücülerin "Ticari Taşıt Kullanma Belgesi"ne sahip olmaları zorunludur.

Ancak, bu Kanunun yayımı tarihinden sonra B, C, D ve E sınıfı belgelerinden herhangi birisine sahip olanlardan toplu taşıma aracı kullanacakların Ticari Taşıt Kullanma Belgesi almak için yapacakları müracaatlarda en az ortaokul veya sekiz yıllık temel eğitim mezunu olmaları şartı aranır.

Bu belgeye sahip olmayan sürücüler ticari amaçla yolcu ve yük taşımacılığı yapamaz.

Ticari taşıt kullanma belgesi alacak sürücülerin eğitimi ve belge almaya hak kazananlara belge verilme işlemleri Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna bağlı meslek odaları tarafından yapılır ve bu işlemler o ilde bulunan en üst esnaf birliği kuruluşu tarafından denetlenir. Eğitime tabi tutulan sürücülerin eğitim aldıkları tarih ve isim listeleri mahallin trafik tescil şube veya bürolarına gönderilir.

Ticari taşıt kullanma belgesi uygulamasına ilişkin diğer esas ve usuller Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

(Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 14 400 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar. Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse tescil plakasına da 14 400 000 lira için ceza tutanağı düzenlenir. Ayrıca, bu araçlar ilk tespitte yedi gün, ikinci tespitte onbeş gün, üçüncü tespitte otuz gün süreyle trafikten men edilir.

Ayrıca bu madde hükümlerine ve yönetmelikte belirtilen esas ve usullere aykırı olarak belge düzenleyenler ve verenler Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre cezalandırılırlar.

Araçların tescil edildikleri amacın dışında kullanılması:

Ek Madde 2 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md. Değişik: 21/5/1997 - 4262/4 md.)

Araçlarını motorlu araç tescil ve trafik belgesinde gösterilen maksadın dışında kullananlar ile sürülmesine izin veren araç sahipleri 14 400 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca, araç onbeş gün süre ile trafikten men edilir.

Trafik suçlarına ilişkin cezalar:

(Ek Madde 3 - (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md; Değişik: 21/5/1997 - 4262/5 md.)

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunundaki fiiller için, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan mutlak ceza tutarları, o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bu suretle hesaplanacak ceza tutarlarında 100 000 liraya kadar olan kesirler dikkate alınmaz.

Bu Kanun hükümlerine göre faillere uygulanan hafif para cezaları tecil edilemez.

Bir fiil 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun idari para cezasını gerektiren muhtelif yasaklarını ihlal eder nitelikte ise faile, en ağır idari para cezası uygulanır.

6096-1

Trafik kazalarına karışan otobüs işleticisi teşebbüslerin adlarının teşhiri:

(Ek Madde 4 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Karayollarında yolcu taşımacılığı yapan otobüs ve benzeri taşıtların karışmış olduğu ölümlü trafik kazası sonuçlarının; kusurlu araç veya araçları kullanan sürücü ve araca ait plaka numaraları ile birlikte otobüs işleticisi teşebbüsün unvanının, televizyon ve basın organları aracılığı ile kamuoyuna görüntülü ve yazılı olarak, kusur oranlarından söz edilmeksizin ilanı, sırrın ifşası ve ticari itibarın ihlali sayılmaz.

(Ek Madde 5 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Araçlarını ticari amaçla kullanmak üzere tescil ettirmek isteyen araç sahipleri, yönetmelikte belirtilen şartlara uymak ve bilgi ve belgeleri sağlamak zorundadırlar.

Fahri trafik müfettişliği:

(Ek Madde 6 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadığını denetlemekle sorumlu olan yetkililere yardımcı olmak üzere Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunca önerilen ve Karayolu Trafik Güvenliği Üst Kurulunca uygun görülen kişilere, valilerce "fahri trafik müfettişliği" görevi verilir.

Fahri trafik müfettişleri; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun suç saydığı fiilleri işleyenler hakkında işlem yapılması amacıyla, Emniyet Genel Müdürlüğünce kendilerine verilen tutanağı düzenlemek ve bunları aracın tescilli olduğu trafik kuruluşuna gönderilmek üzere en geç bir hafta içerisinde herhangi bir trafik kuruluşuna teslim etmek zorundadırlar.

Fahri trafik müfettişleri İçişleri Bakanlığının belirleyeceği esas ve usullere göre eğitime tabi tutulabilirler.

Bu hizmet fahri ve ücretsizdir.

Görevini kötüye kullandığı tespit edilen fahri trafik müfettişleri iki aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar. Yargılamaları tabi oldukları esaslara göre yapılır.

Ayrıca belgeleri iptal edilir.

Fahri trafik müfettişlerinin yetki ve sorumlulukları ile diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Ek Madde 7 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Denetleme Dairesi Başkanlığı, Trafik Planlama ve Destek Dairesi Başkanlığı ve Trafik Eğitim ve Araştırma Dairesi Başkanlığı kurulumu, Yeni kurulan bu daire başkanlıkları trafik hizmetlerinden sorumlu genel müdür yardımcısına bağlı olarak görev yaparlar.

Bu daire başkanlıklarına ve Kriminal Polis Laboratuvarları Daire Başkanlığı ile Trafik Araştırma Merkezine ilişkin ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 14.12.1983 tarih ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli Emniyet Genel Müdürlüğü merkez teşkilatına ait (1) sayılı cetvele eklenmiş ve Trafik Dairesi Başkanlığı kadrosu iptal edilmiştir.

Sigortalılar bilgi merkezi:

Ek Madde 8 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliği nezdinde, zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırımları ile sigorta yaptırılan araçlara ait bilgilerin tutulacağı bir bilgi merkezi oluşturulur.

Sigorta şirketlerince gönderilecek bu bilgilerin kapsamı ile gönderme sürelerine, bu bilgilerden sigorta şirketleri ile sigorta eksperlerinin yararlanmasına ve derlenecek istatistiklerin yayımlanmasına ilişkin usul ve esaslar, Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü alınarak Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince belirlenir.

Birlik, elde ettiği bilgileri, trafikten men edilecek araçların tespitinde kullanmak üzere İçişleri Bakanlığının emrine hazır tutar veya gerekli gördüğü birimlerine iletir.

6096-2

Sigorta şirketleri, sigortasını yaptırmamış işletenleri tespit amacıyla zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçeleri ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığınca istenilecek bilgileri vermek zorundadırlar.

Bu maddeye aykırı hareket eden sigorta şirketleri hakkında 101 inci maddedeki cezalar uygulanır.

Ek Madde 9 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Tutanakların tutulması sırasında uyulacak esas ve usuller, tarafların haklarının eşitlik ilkesine uygun şekilde korunmasını esas alan, İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Ek Madde 10 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Karayollarının yapım, bakım ve işletmesinden sorumlu olan tüm kamu ve özel kuruluşların projelerini yapan ve uygulayan yetkili ve sorumlu kişiler, çağdaş ilim ve teknik esaslarına uyumak ve uygulamak konusunda Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunun önerilerini kuruluş kanunlarına uygun olacak şekilde değerlendirmek zorundadırlar.

Ek Madde 11 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.)

Bu Kanunun 114 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suç veya ceza tutanağını tanzim ile görevlendirilenlerin ıka edecekleri suçlardan Türk Ceza Kanununun 181, 209, 211, 212, 228, 240 ıncı maddelerinde yazılı fiilleri yapanlar hakkında belirtilen maddelerde geçen cezalar yarı nispetinde artırılarak hükmolünür ve bu suçları işleyenlerin meslekle ilişkileri kesilir.

Ek Madde 12 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/43 md.; Değişik: 8/1/2003 -4785/5 md.)

Konaklama yerleri ve belediye mücavir alanları hariç olmak üzere, otoyollarda ve Devlet karayollarında yapılacak ve açılacak yapı ve tesislerde alkollü içki satılmasına izin verilmez.

Ek Madde 13 – (Ek: 8/3/2000 - 4550/3 md.)

Bu Kanunda yazılı suçlardan 48 inci maddede gösterilen “alkollü araç kullanmak” suçunu birinci ve ikinci defasında işlemek, 51 inci maddenin üçüncü fıkrasında geçen “bir yıl içinde hız sınırını 5 defa ihlal etmek”, 118 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı “100 ceza puanını doldurmak” suçlarından birinin tespiti halinde, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması işlemlerine bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan trafik görevlileri yetkilidir.

6096-3

Ek Madde 14 – (Ek:21/4/2005 – 5335/12 md.)

Bulutlu olması nedeniyle veya bu Kanun hükümleri gereğince trafikten men edilerek alıkonulan, ancak sahipleri tarafından altı ay içinde teslim alınmayan veya aranmayan araçlar Hazineye satılarak, bedelleri emanet hesabına alınır. Bu araçların maliklerinden adresi bilinenlere, satışından önce tebligat yapılır.

Satıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde müracaat halinde emanet hesabındaki bedeller, işlemler sırasında yapılan masraflar düşüldükten sonra ilgililerine iade edilir. Beş yıl içinde herhangi bir müracaatın olmaması halinde söz konusu bedeller Hazineye irat kaydedilir.

ONİKİNCİ KISIM

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1 – 6085 Sayılı Karayolları Trafik Kanununa ve bu Kanuna göre verilen araçlara ait belgelerle şoför ehliyetnameleri ve sürücü belgelerinin değiştirilip yenilenmesi bilgi işlem merkezi hizmete konulduktan sonra yönetmelikte belirtilen usul, esas ve şartlara göre yapılır. Bu işlemlere İçişleri Bakanlığının tespit ve ilan edeceği tarihte başlanır ve iki yıl içinde tamamlanır.

Bu değiştirme ve yenilemeler harca tabi değildir.

İki yıllık süre sonunda değiştirilmeyen, araçlara ait belgelerle şoför ehliyetnameleri ve sürücü belgeleri, değiştirilinceye kadar geçersiz sayılır.

Geçersiz belgelerle araç kullanılması veya aracın trafiğe çıkarılması halinde şoför ve sürücüler araç kullanmaktan ve bu araçlar trafikten men edilir.

Geçici Madde 2 – 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre verilmiş olan şoför ehliyetnameleri değiştirilinceye kadar;

a) Amatör ve profesyonel şoför ehliyetnamesi sahipleri bu Kanunun 38 inci maddesinde belirtilen (B) sınıfı sürücü belgesi ile kullanılan araçları,

b) Ağır vasıta ehliyetname sahipleri ise bu Kanuna göre (C) ve (D) sınıfı sürücü belgesi ile kullanılan araçları ve en az iki yıllık ağır vasıta ehliyetnamesi sahibi olmak şartıyla da (E) sınıfı sürücü belgesi ile kullanılan araçları,

Kullanabilirler.

Geçici Madde 3 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce edinilmiş ve çeşitli nedenlerle tescili yapılmamış tarımda kullanılan lastik tekerlekli traktörlerin tescili, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde, tescil için başvuruların aracın sahibi olduklarını kanıtlayan bir belge vermeleri şartı ile yapılır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce satışı yapılmış olan araçların trafikte ve vergi kaydında maliki olarak görünen eski sahipleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, noterlikçe düzenlenen satış belgesi ile trafik bürosuna başvurduklarında, yeni malikin de beraber başvurusu veya muvafakatı aranmaksızın trafik kaydı ve trafiğin duyurusu ile de vergi kaydı yeni maliki adına devir edilir, Satışlar zincirleme devam etmiş ise bu işlemler de ayrıca zincirleme devam edebilir.

Bu şekilde yapılan tescillerde taşıt alım vergisinin alıcı tarafından ödenmemiş olması halinde işlemi yapan tescil memurları 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesine göre sorumlu tutulmazlar.

6096-4

Geçici Madde 4 – 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereğince işleme konan para cezalarının takip ve sonuçlandırılmasına bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da anılan kanun hükümlerine göre devam olunur.

Geçici Madde 5 – Bu Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca sınavların trafik zabıtasınca yapılmasına Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde başlanır. Sınavların trafik zabıtasınca yapılmasına başlanıncaya kadar, 6085 sayılı Kanun uyarınca görev yapmakta olan sınav komisyonlarının görev ve yetkileri devam eder.

(Ek fıkralar: 18/1/1985 - KHK 245/15 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/15 md.) :

Sürücü belgesi alacakların sınavlarının 42 nci maddeye göre sürücü kurslarında yapılmasına ve sürücü adaylarından 41 inci maddenin "ç" fıkrası gereğince herhangi bir sürücü kursunu başarı ile bitirdiklerini belgeleyen sertifikaya istenmesine 1/1/1987 tarihinde başlanır.

42 nci maddenin "a" bendi hükümlerine göre sürücülerin sınavlarının sürücü kurslarında yapılmasına ve sürücü adaylarından sertifika istenmesine başlanacağı tarihe kadar, 6085 sayılı Kanuna göre şoför ehliyetnamesi ve bu Kanuna göre de, sürücü belgesi alacak olanların sınavları aşağıdaki esaslara göre trafik zabıtası personeli tarafından;

1. Bu Kanunun ilgili maddelerinin yürürlük tarihine kadar 6085 sayılı Kanuna göre çıkarılmış bulunan yönetmelikteki esas ve usullere göre,

2. Bu Kanunun ilgili maddelerinin yürürlük tarihinden itibaren ise sürücü sınavları 42 nci maddenin (c) fıkrası hükümleri gereğince çıkarılan yönetmelikte belirtilen esas ve usullere göre, Yapılır.

Geçici Madde 6 – Taksimetrelerin hangi il ve ilçelerde hangi tarihten itibaren, takografların, öncelikle hangi cins araçlarda hangi tarihten itibaren kullanılacağına ilişkin esaslar yönetmelikte gösterilir.

Geçici Madde 7 – (Ek: 18/11/1986 - 3321/2 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarınca bu Kanunun yürürlük tarihinden önce yük naklettirmek amacıyla yapılan mukavelelerle ilgili fiyat farkı dahil her türlü düzenleme yapmaya Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu yetkilidir.

Geçici Madde 8 – (Ek: 3/11/1988 - 3493/56 md.)

Şoför Ehliyetnameleri ve Sürücü Belgeleri değiştirilip yenileninceye ve sürücü sicillerine ait kayıtlar Bilgi İşlem Merkezine aktarılincaya kadar, bu Kanunun 118 inci maddesinde öngörülen ceza puanı uygulaması, Emniyet Genel Müdürlüğünün birimleri tarafından Yönetmelikte gösterilen usul ve esaslara göre yapılır.

Ceza puanı uygulamasına İçişleri Bakanlığının tespit ve ilan edeceği tarihte başlanır.

Geçici Madde 9 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce edinilmiş ve çeşitli sebeplerle tescilli yapılmamış olan tarımda kullanılan lastik tekerlekli traktörler ile varsa bunlara ait römork ve yarı römorklar ile motorlu bisiklet ve motosikletlerin tescil işlemleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Bu süre gerektiğinde İçişleri Bakanlığınca bir yıla kadar uzatılabilir.

Geçici Madde 10 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce satışı yapılmış olan araçların trafikte ve vergi kaydında malik olarak görülen eski sahiplerinin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde noterlikçe düzenlenen satış belgesi ile trafik şube veya bürolarına müracaatları halinde, önceki malik adına olan kayıt ve tescil işlemi silinerek son malik adına kayıt ve tescil işlemi yapılır. Ayrıca bu işlem, ilgili vergi dairesine bildirilir.

Geçici Madde 11 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

2918 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen hükümlerinde öngörülen yönetmelikler kanunla görev verilen bakanlık veya kuruluşlarca diğer yönetmelikler ilgili bakanlıkların gö-

6096-5

rüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içerisinde çıkarılır.

Bu Kanunun 108 inci maddesinde sözü edilen yönetmelik bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren 6 ay içinde yürürlüğe konulur. Bu yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar, garanti fonu uygulamasına ilişkin yürürlükte bulunan yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 12 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Emniyet Genel Müdürlüğünün teşkilat ve kuruluşu, bu Kanun esaslarına göre yeniden düzenleninceye ve bu düzenleme gereğince genel hükümlere göre yeni kadro tespit ve ihdas edilinceye kadar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte uygulanmakta olan mevcut kadroların kullanılmasına devam olunur.

Geçici Madde 13 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Bu Kanun ile yapılan yeni düzenleme sebebi ile kadro ve unvanları değişmeyenler yeni kadrolarına atanmış sayılırlar. Kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilirler ve eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve her türlü hakları yeni görevlerinde kaldıkları sürece şahıslarına bağlı olarak saklı tutulur.

Geçici Madde 14 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Emniyet Genel Müdürlüğü, teşkilatını en geç 6 ay içinde bu Kanuna uygun hale getirir.

Geçici Madde 15 – (Ek: 17/10/1996 - 4199/46 md.)

Bu Kanunun yayımından başlayan ilk iki aylık sürede, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yayın yapan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi gereğince yapacakları haftalık eğitim programlarının en az 2 saatini bu Kanunun getirdiği değişikliklerin tanıtımına ayırmak zorundadırlar.

Geçici Madde 16 – (Ek : 8/3/2000 - 4550/4 md.)

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 41 inci maddesinin 4199 sayılı Kanunla

aranan en az ortaokul veya sekiz yıllık temel eğitim bitirmiş bulunmaları şartı, 31.12.2004 tarihine kadar aranmaz. İlkokul mezunu olmaları yeterli sayılır.

Geçici Madde 17 – (Ek : 8/1/2003 -4785/5 md.)

Bu Kanunun ek 12 nci maddesi kapsamına giren ve daha önce yapılmış veya açılmış yapı ve tesislerde bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde ek 12 nci maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilir.

Geçici Madde 18 – (Ek : 16/7/2004 – 5228/47 md.)

Araç muayenesi ile ilgili olarak Karayolları Genel Müdürlüğüne verilen hizmet, yetkilendirilen gerçek veya tüzel kişilerce faaliyete geçirilinceye kadar devam eder. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yapılan muayeneler için 35 inci maddede belirtilen muayene ücreti ile bu ücretin genel katma değer vergisi oranı kadar fazlasından oluşan tutar, Teknik Muayene Harcı olarak vergi dairelerince tahsil edilir. Bu harç hakkında 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Ek Geçici Madde – (Ek: 27/8/1991 - 3759/2 md.)

Trafik hizmetlerinin yurt dışında yürütülmesi için gerekli personel, araç ve gereçler Emniyet Genel Müdürlüğüne 2 yıl içinde sağlanır.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Kaldırılan Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Yürürlükten kaldırılan hükümler:

Madde 136 – 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile ek ve değişiklikleri ve diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

6096-6

Yürürlüğe girme:

Madde 137 – Bu Kanunun;

a) 42 nci maddesinin birinci fıkrası ile 51, 68, 135 ve Geçici 5 inci maddeleri yayımı tarihinde,

b) 118 ve 132 nci maddeleri, bilgi işlem merkezi faaliyete başladıktan ve geçici 1 inci maddesindeki işlemler tamamlandıktan sonra,

6097

c) **(Değişik : 16/10/1984 - 3058/2 md.)** Diğer maddeleri de bu Kanunun yayımı tarihinden 20 ay sonra,

Yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 138 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

*

* *

18/10/1983 TARİHLİ VE 2918 SAYILI ANA KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER :

1) 28/3/1985 tarihli ve 3176 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde – 2/2/1984 Tarihli ve 2977 Sayılı İdari Usul ve İşlemlerin Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Yetki Kanunu ile Bakanlar Kuruluna verilen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu için adı geçen Kanunla verilen süre bitimine kadar geçerlidir.

2) 25/6/1988 tarih ve 330 sayılı KHK'nin Geçici Maddesi:

Geçici Madde – Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlük tarihine kadar tescilli yapılmamış olan motorlu bisiklet ve motosikletlerin tescili, iki yıl içinde müracaat etmek ve aracın sahibi olduğunu belgelemek şartı ile yapılır.

Bu şekilde yapılan tescillerde taşıt alım vergisinin alıcı tarafından ödenmemiş olması halinde, işlemi yapan tescil memurları 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesine göre sorumlu tutulmazlar.

Bu maddenin uygulanmasına dair usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

3) 3/11/1988 tarih ve 3493 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 6831, 1475, 2918 ve 2926 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten açılan ve devam eden davalardan, kanunların değiştirilen hükümlerine göre mahkemelerin görev alanı dışına çıkarılan suçlarla ilgili olanlar hakkında

ilgisine göre mahallin en büyük mülki amirine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürüne, Bağ-Kur İl Müdürüne, İl Emniyet Müdürlüğüne veya ilçe emniyet amirliğine veya orman bölge şefliğine gönderilir. Bu makamlar, evrakın ilgilileri hakkında tutanaklarında yazılı suçlarının Kanunun değişikliğinden önceki cezalarından sadece para cezasının asgari haddini uygulamak suretiyle karar verirler. Verilecek para cezasından, aynı suçtan dolayı tutuklu kalınan süreler 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci bendinde kabahatler için gösterilen asgari hadde göre hesap edilerek mahsup edilir, Para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur,

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 6831, 1475, 2918 ve 2926 sayılı Kanunların değiştirilen hükümlerine göre mahkemelerin görev alanı dışına çıkarılan suçlardan dolayı kesinleşmiş ve henüz yerine getirilmemiş mahkumiyet kararlarının sadece para cezasına ilişkin kısımları infaz olunur ve hükümlü olanlar ise derhal tahliye edilir. İnfaz edilecek para cezasından, aynı suçtan dolayı tutuklu ve hükümlü kalınan süreler 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında birinci bendinde kabahatler için gösterilen asgari hadde göre hesap edilerek mahsup edilir.

6098

4) 19/4/1989 tarihli ve 3538 sayılı Kanunun geçici Maddeleri:

Geçici Madde 1 – 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce edinilmiş ve çeşitli sebeplerle tescili yapılmamış olan tarımda kullanılan lastik tekerlekli traktörler ile varsa bunlara ait römork ve yarı römorkların tescil işlemleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamalanır. Bu süre, gerektiğinde İçişleri Bakanlığınca bir yıla kadar uzatılabilir.

Geçici Madde 2 – 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce satışı yapılmış olan araçların trafikte ve vergi kaydında maliki olarak görünen eski sahipleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde, noterlikçe düzenlenen satış belgesi ile trafik bürosuna başvurduklarında, yeni maliki adına, beraber başvurusu veya muvafakatı aranmaksızın trafik kaydı ve trafiğin duyurusu ile de vergi kaydı devir edilir. Satışlar, zincirleme devam etmiş ise bu işlemler de aynen zincirleme devam eder.

Bu şekilde yapılan tescillerde taşıt alım vergisinin alıcı tarafından ödenmemiş olması halinde işlemi yapan tescil memurları 1318 sayılı Finansman Kanununun 9 uncu maddesine göre sorumlu tutulmazlar.

5) 31/10/1990 tarihli ve 3672 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde – Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar tescili yapılmamış olan motorlu bisiklet ve motosikletlerin tescili, iki yıl içinde müracaat etmek ve aracın sahibi olduğunu belgelemek şartı ile yapılır.

Bu şekilde yapılan tescillerde taşıt alım vergisinin alıcı tarafından ödenmemiş olması halinde, işlemi yapan tescil memurları 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesine göre sorumlu tutulmazlar.

Bu maddenin uygulanmasına dair usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

6) 21/5/1997 tarihli ve 4262 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 1 – 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 41 inci maddesinin 4199 sayılı Kanunla değişik (b) bendinde öngörülen A1, A2, B, C, D ve E sınıfı sürücü belgesi alacak olanlarda aranan en az ortaokul veya sekiz yıllık temel eğitimi bitirmiş bulunmaları şartı, 31.12.1999 tarihine kadar aranmaz. İlkokul mezunu olmaları yeterli sayılır.

7) 16/7/2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde 3- 1.1.2005 tarihinden önce tebliğ edilen trafik ceza tutanaklarına 2918 sayılı Kanunun bu Kanunla değişmeden önceki 115 inci madde hükmü uygulanır.